

SEGURAK EZ DU

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 419588 - PREZIOA: 10 PEZETA

URPEAN ITO NAHI

Noren zerbitzutan ito behar duen jakin nahi du

Hibaiak eta errekak erretzen eta usteltzen ari dira

«Herri hau ez da asko aldatu, lehen eta orain, beti berdin dirau» zioen Segurara etorri zen batek.

Eta hala da. Goierriko herririk famatuenetako bat izan bazen ere garai batean, ez da sartu gaurrengungo abiadan. Ez da erabateko aurrerapena herria etxez eta industritz betetzea, baina aintzinako edertasunaz eta patxadaz bakarrik ere ez daiteke bizi.

Industriagintzatik aparte geratu dira Segura, Zegama, Zerain eta Mutiloa. Ez dira gaurkotu. Bestalde nekazaritzari ez zaio indartzen eta berritzen lagundu.

Une honetan, berriz, Segurari eta bailara osoari lurjo erazi diezaiokeen zerbait egosten ari da. URTEGI haundi bat egin nahi da. Uraren beharra izango omen du Gipuzkoak. Hala diote jakintsuek.

Baina zergatik? Ikaragarri haziko delako? Nork erabaki du gehiago hazi behar duela? Nork erabaki du dena etxez bete behar dela? Nork erabaki du Gipuzkoak ez dakit zenbat miloi bizilagun behar dituela?

Uraren premia! Bai, noski, ditugun hibaiak eta errekak erretzen eta usteltzen baditugu.

Dena den URTEGI horrek erabakiko du bailara honen etorkizuna. Eta bailara honek bere etorkizuna erabakitzeko eskubidea badu. Horregatik hurbildu gatzazkio honetan lanean ari den talde bati.

—Erdi hilik dagoela dirudi bailara honek.

—Ez da erraz nor den hilik eta nor bizirik jakitea. Beste inork baino hobeto gorde ditu izadiaren aberastasunak. Baina halere gaurko egunak eskatzen dituen erosotasunak falta zaizkio. Honetaz, azken 12 urte hauetan, ez da ezer egiterik izan. 12 urte bait dira, hain zuzen, bailara honetan URTEGI bat egitea erabaki zutela. Egunen batean urez estaliko ziren beldurrez ez da ezer egin. Nekazaritza berritzeko ez molderik eta ez gogorik izan da. Ez nekazaritza mailan eta industri mailan da ezer egiterik. Bizibiderik ez da bailara honetan. Jendea kanpora irteten da lanera.

—Zer galera dakazkio zuen bailarari URTEGI honek?

—Urez estali nahi dituzte 800.000 m.² inguru. Hiru kilometro zabaleran 40 metroko aldapatxoa besterik ez duten lurak dituzu. Ordeka eder bat estali nahi dute, beraz. 120 lagun lurrak dira. 45 etxe estaliko diturak. 70ren bat familiak etxea hustu beharko dute. 20ren bat nekazarik beste lanbideren bat aurkitu beharko dute. 80ren bat zaharrek etxez aldatu beharko dute.

—Beste galerarik?

—Noski. Ikaragarritzko aldaketak sortuko dizkio bailarari URTEGI honek. Aizkorpe hau hain leku osasuntsua eta garbia izanik, zeharo ustela izango den giro batez aldatuko du. Ur industrialia izango duen putzu haundi baten truke: lainoa, kiratsa, lokatza, euliak, eltxoak eta abar

izango ditugu. Jendearen bizileku bihur nahi den toki hau. Kondaira aberatseko elizaz eta etxez hornitutako herria zen gainera. Dena urpean estali nahi da. Izadiaren eta kondairaren altxorrei ez zaio bat ere begiratzen.

—Leku hau zer dela eta aukeratu dute?

—Gipuzkoak ur eskasia izango zuela laster eta Diputazioak eta «Obras Publicas»ek estudio bat egin zuten orain dela 12 urte. Baita arazo hori zuzentzeko URTEGIak nontsu izan zitezkeen erabaki ere. Hoietakoa bat Oria Garaian izan zitekeela erabaki zuten. Zergatik? Lurralde zabal batean urak bildu ditzakeelako; Azpia buztinezkoa duenez gero urak ihesgingo ez duela; eta, arrazoirik sakonena, diru gutxirekin egin daitekeelako.

—Herriak zer dio?

—Galdera asko egiten du herriak. URTEGIak behar ahal dira? Zer eratakoak? Gipuzkoak zergatik izango du ur eskasia? Zein eratako Gipuzkoak? Bere

altzotik doakion Oria hibai ustelduaren ondoan bizi den herriak galdera asko du kolkotan. Ezin behar bezala adieraz. URTEGI bat behar bada egin egin behar da. Baina ez lekuri merkeena delako. Azterketa eta plangintza orokor bat egin behar da. Alderdi guztiak kontutan hartu behar dira: izadia, ekonomia, hirigintza, bizimoldea, eta bar. Beste leku aukeragorik baden ikusi behar da.

—Zer erantzun dute udaletxeek?

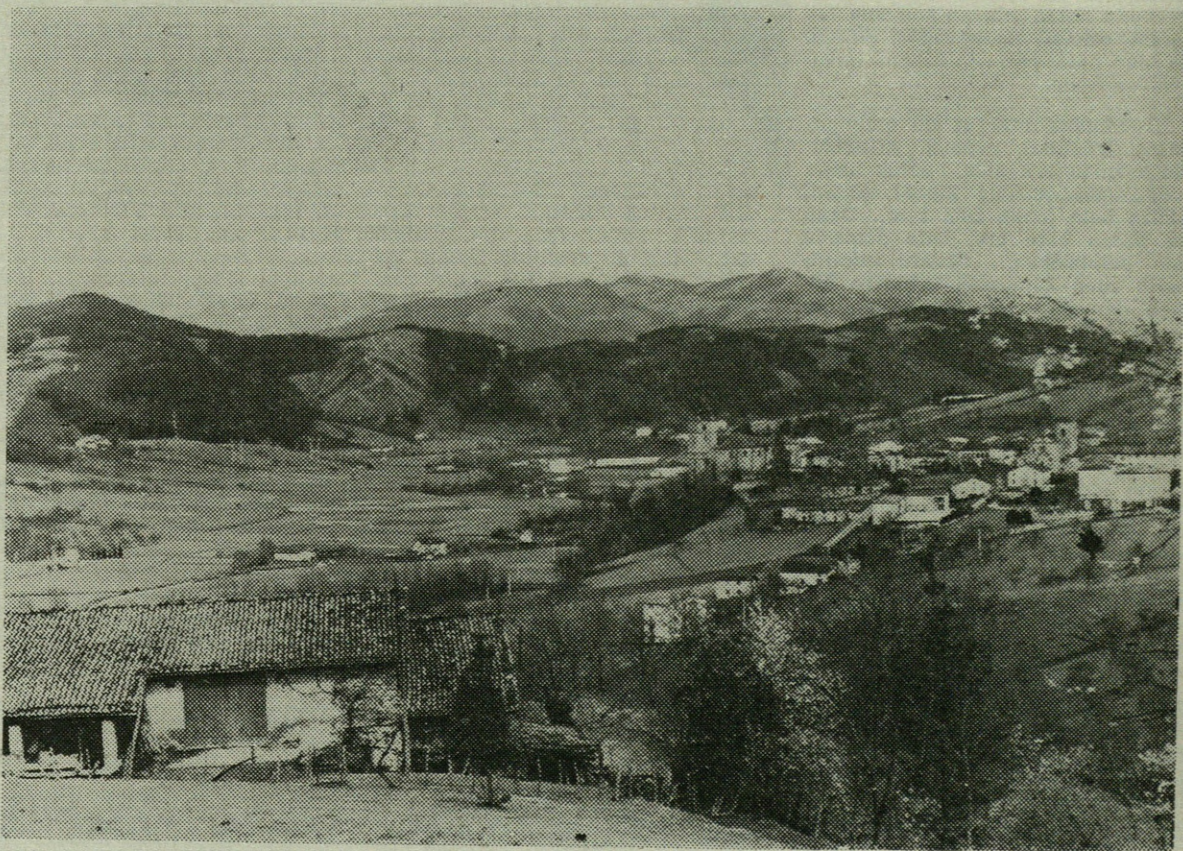
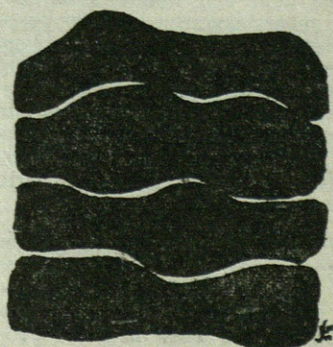
—Segura, Idiazabal eta Mutilokoek bidalia dute gora aurkako agiria. Zerain eta Zegama-koen berririk ez dakigu. Dena den herriak bultzatzen dien neurrian mugitzen dira. Herriarri erantzuna ikusirik gauza hobeto aztertzea erabaki dutela dirudi. Estudio sakonago bat egitea erabaki duela Diputazioak jakin du.

—oOo—

Urduri eta kezkatu dago jendea. Zer gertatuko ote da? Zer erabakiko ote diote?

Etorkizuna jokatzeko ari da bailara hau. Izango ote du etorkizun hau erabakitzeko aukerarik? Erantzukizun haundiko eskubidea, noski. Aitortuko ote zaio duen erantzukizun eta eskubide hori?

ELORRI

Jaialdia Santa Engrazin maiatzaren 18an

Lizartzan jaialdia Apirilaren 26 eta 27an

Esteban Larrañaga adiskideari erantzuna

ESTEBAN LARRAÑAGARI

Hau da persekuzioa! Usterik gu-
xtienez agertzen zaizkizu etsaiak!
Atano hirugarrenari Andaluzian
gertatu omen zitzaiona gogoratu dit
Esteban Larrañaga adiskideak. «Hau
a! duzue zuen pelotari famatua?
Kontrarioz ez den lekura jotzen du
beti pelota», esaten omen zien ha-
ra joan ziren euskaldunei.

Garbi aitortu genuen: «Oso egoki
moldatua dena, Esteban Larrañaga
Azeptiarrari esker».

Kontrarioz ez duen lekura bota
du, beraz, pelota. Baina pelotariak
izan garenez gero partidu bakarra
eta bera 7 tantotara jokatu dion-
gu.

1.—TRIKITILARIEN EGUNA edito-
rialak denez, amaieran izenik ez du
behar, Z. Argia bait da lan horren
jabea.

2.—Mutiozabalek ez entzun, ez
idatzi eta ez irakurri duen «buru-
gezkeriz betea, eta errikoitasun txi-
pitxik gabea» egotzi nahi didazu.
Ez dut uste hori Z. Argian iraku-
riko zenuenik.

3.—Mutiozabalek ez du orain ar-
teko Trikitilari egunik kritikatu.
Aurtengoan ere alde txarrak baino
alde onak gehiago aipatu zituen.
«Eliza bete jende izan zen... Dena
ez bazen bete ere, bete samartu
zen pelotalekua... Gozatu ederrik
hartu zuen Zarautzen igandero bil-
tzen den gazterik trikitilarien on-
doan... Zorionak denoi». Akatsak
ikustera joan izan bagina, elizan ar-
tean bazela tokirik eta pelotalekuan
silla asko geratu zela hutsik esan-
go genuen.

4.—Z. Argiak ez du trikitilarien
eguna antolatzen iharduteko beta-
rik eta inbiriarik. Antolatzen dute-
nek antolatzen dutela, egun hori
indar eman nahi lioke. Aurtengoan
ezer egiterik izan ez zuelako gal-
detzen zuen non ziren antolatzai-
leak. Propaganda ezin eginaren pe-
na agertzen zuen.

5.—Pena hau bera agertu genion
Esteban Larrañagari egun hartan Za-
rautzen. Azkeneko orduan deitu di-
date. Azkeneko aste honetan bai-
menak eskatu eta beste lan guz-
tiak egin behar izan ditugu», eran-
tzun zidan testiguen aurrean.

5.—Trikitilarien batzordea eta tri-
kitilarien egunaren antolatzailleak
bi gauza desberdin zirela uste
nuen. Batzordeak, nori eta non egin
omenaldia erabakitzen zuela uste
nuen. Omena egiten zaien herrian,
bertakoak izaten zirela antolatzaille
uste nuen. Usurbilen, behintzat, ha-
la izan ziren. Horregatik izango da
trikitilarien eguna gogoan Usurbil-
en. Herriak parte hartzeko bide ba-
karra hori dela uste dut. Bestea,
«tronotik» gauzak erabakitzea da.
Zarautzen igandero egin daiteke
«egun zoragarri bat eta erromeri
giro bikaina» sortzeko bidea hain-
beste trikitilari biltzen bada. Dan-
tzari faltarik ez dute izango. Baina
trikitilari eguna beste zerbait ge-
hiago delakoan nago.

6.—«Urtean zehar euskal giroko
jaialdiren bat edo beste antolatuz
sekulakoak egin dituelakoan da zen-
bait». Ez dakit zergatik jaso duzun
kandela hau zeuretzat. Z. Argiak ez
zekien zein zen antolatzaila. Ur-
tean zehar jaialdiren bat edo beste
antolatzaila baino zerbait gehiago
egiten zuelakoan geunden GOIZ
ARGI astero atera dadin lan egi-
ten duen mutila. Ez zeuretzat eta
ez zuregati esan zituen zuk aipa-
tzen dituzun esaldi hoiek Z. Argiak.
Zuretzat okerrago zuretzat hartu
badituzu.

7.—Trikitilarien egunari laguntzen
jarraituko zaio Z. Argia direnak di-
rela antolatzailleak eta omenduak.
Eta «tronotik» bederen (horretara-
ko ere neurria behar bait da) egun

Adarrikan ez jo

horren berri ematen saiatuko da.
Trikitilariak ez dut uste Mutiozaba-
lekin eta Z. Argiarekin keja haun-
dirik izango dutenik.

(Hogeita bira jarraitu nahi badu-
zu zuretzat betiko sakea. Ni ez na-
go partidu luzeak jokatzeko urte-
tan).

SANTA ENGRAZI

Jatorriz euskalduna ez bazen ere
euskaldundutako santa dugu Engra-
zi. Eliza asko jaso da beronen ome-
nez, han eta hemen. Izena bera
ere aspaldi euskaldundu zen: GA-
RAZI.

Garazi doatsuaren omenez Aspe-
lats aldean den elizaren berri ema-
ten digu Orixek EUSKALDUNAK
poeman. Aitona xahar batek ikusi
zuen lauso gorria; txerri gorria ze-
lakoan «Ux, txerri gorri» esan zion.
Lauso gorriaren erantzuna:

Andre Santa arek erantzun dio:
«Ez nazu txerri gorria.
Zerutik nator; neri deritzat
«Garazi urre-gorria»,
Dazianoren agindupean
Errio gorri ikusia...
Ermitatxo bat nai dut, artatik
zaitzeko zuen erria».

Ikuskarrizko berritua eman zaio
oraingoan Aizarnako Santa Engra-
ziri. Zestoarrak izan dira oraingo

honetan txapeldun. Amaika larun-
bat arratsalde eta igande goiz ihar-
dun dute lanean.

Maiatzaren 18an ospatuko da
elizberritze honen jaia. Joxe Mari
Setien gotzai jaunak sagaratuko du
aurreko berritua ipini zen har-
rizko aldarea.

Herri meza, bertsolariak, dantz-
ariak, lagunarteko bazkaria eta erro-
meria izango dira egun horretako
hospakizunak.

LIZARTZAN JAIALDIA

Apirilaren 26an, larunbat ilunaba-
rrean jaialdia eta gau-dantza.
Apirilaren 27an, igandez, jai hauk
izango dira:

Goizean:
7.30etan, txistularien eta dultzai-
neruen esna-deia.

8etan, ibilaldi neurtua.

12etan, pelota partidua: Goiko-
txea-Zabala eta Amundarain-Zarra-
beitia.

Ordubatean: Gorrotxategi eta a
Igarzabal bertsolariak.

2etan, lagunarteko bazkaria.

Arratsaldean:

6etan, Pantxoa eta Peio; Lurdes

Iriondo eta Xabier Lete.

7.30etan, Gorrotxategi eta Igar-
zabal.

8etan, Oiartzungo OROITZAK tal-
dea.

MUTIOZABAL

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA

SARASATE, 5

TELEFONO 224440

Onen ajentziak erri auetan dituzu:

Tudeal, Billaba, Huarte-Iruñe, Etxarri-Aranaz, Txantrea, Errotxapea,
Azagra, Eneritz, Martzilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerin,
Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero,
Kadreira, Andosilla ta Noain-Berriain.

Agencias:

Tudela, Villava, Huarte-Pamplona, Echarri-Aranaz, Chantrea, Rocha-
pea, Azagra, Eneritz, Marcilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerin,
Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero,
Cadreira, Andosilla y Noain-Berriain.

IKASTOLAK ETA KIROLAK

Mutilak, kirolak eta kirol giroak badu indarrik eta giharrerik egungo
haurren heziketan. Kirol zaleek begiz jo dute haurra kirol bideetatik abia
eraziaz fruiturik eta deportista sail hoberik sor dadin.

Erdaldun eskoletan kirol saioak antolatzen dituzte, han hemenka leiha-
ketak eta kirol saioak antolatzen dira, kirol zaletasuna gero eta indar-
tsuagoa daterik azken aldi honetan. Eskola arteko jokoak direla eta
gure haurrak izerdi patsetan ahalegin osoan ikusi ditugu, baita gogoz
txalotu ere.

Ikastolak aurrera doaz, eta maila horretan ez zait iruditzen atzean
geldituko direnik. Zoritxarrez, ez dugu esku artean lan egiteko behar den
hainbat erraztasunik. Ikastolak txiro eta behartsu aurkitzen dira maila
honetan. Kinielak «obra benefikoak» direnez badute asteroko beren iraba-
zia non zabaldu. Baina dirurik ezak sortzen duen zuloa haurraren go-
goak, erakuslearen zaletasunak, gurasoen ametsak, betetzen ditu.

Kirolak, izan ere, badu garrantzirik haurraren heziketan. Kirolean nor
bera superatzen ahalegintzen da, nor gehiago baino nor bere markak
hausteari, hobeteari, gehiago begiratzen zaio.

Nor bere baitan dago guztia, ezinak jotakoan, indarrik ezak erabat
jota uzten duenean, atletak iraun egin behar du, bere indarrak neurtu
egin behar du, bere ritmoari eutsi behar dio. Besteak makurtu eta za-
paldu nahiak atleta asko galdu izan du. Nor bera da nor beraren markak
hobetzen saiatzen dena. Eta postura eta joera honek, heziketaren barruan
bere alderdi eta garrantzia baduela ezin uka.

Santo Tomás Lizeoa genuen maila honetan aintzindarietako bat. Kan-
poan egin izan dituzten ekin aldietan ez dira batere lotsagarri gelditu
gure neska mutilak. Marka oso onak lortu izan dituzte. Eta geroari be-
gira, kirolari bikainik sortuko da ikastoletatik. Orain ereindako haziak
bera emango du.

Horregatik txalogarri irizten diogu Ikastolen Elkarteak hartu berria
duen erabakiari. Elgoibarren aste santuan egindako bilerak ikastola mordo
bateko arduradunak, kirol saileko arduradunak bildu zituen. Dakidenez,
maila honetan egiten zen lehenengo bilera zen eta jendeak ongi samar
erantzun zuen.

Gipuzkoa osoa lau zatitan sailkatuz, eliminatoria batzuk prestatuko
dituzte gero azken saioak gerta daitezen antolatuz. Futbola, pelota, soka-
tira eta igeri leihaketa dira oraingo. Batipat, prestatu dituztenak. Ika-
stola arteko saioak benetan onuragarriak izango dira eta jendea elkar
gehiago ezagutzeko, harremanak estuagotzeko, elkarren berri gehiago egi-
teko, eta nork daki? «lige»ren bat edo beste egiteko bide gerta daitezke
saio hauek. Ez pentsa gero haurrek okasiorik galduko dutenik.

Lehenengo saioaren esperientzia eta gero. ondoren antolatuak hobe-
ak izango dira eta ekin aldi guzti hauek ondoren onik izango dutela ziur
gaude.

Haurraren heziketa faktore askoren baitan dago. Haurra euskaldun
bezala hezitzeko, bere giroa euskaldundu behar dugu, bere familia, lagu-
nartea, komunikabide tresnak, eta baita bere jolasak ere. «Neutral» gerta
daitekeen sailik ez baita arazo honetan.

Lana bada egin nahi duenarentzat, eta bereziki gurasoek beren la-
guntza eskaini behar dute. Gastoak ugalduz joango dira horrelako ihar-
dun aldietan. Joan etorriak, eta abar ez dira debalde izaten. Gurasoek
gogo onez erantzun bezate, horrelako ekintza haurraren eta herriaren
onerako izango da eta.

Bienbitartean jarrai beza Ikastola Elkarteak, jarri Arzak, Sarriegi eta
gainontzeko arduradunak. Eta ahal baldin bada, saio eta ihardun hauek
ez daitezela Gipuzkoa barruan bakarrik muga. Iruinea eta Nafarroa oso-
ko ikastolak, bai Bizkai aldekoak bai Ipar aldekoak ere gogoan har di-
tzagun.

ANDONI UGARTE

LASARTEKO JAIALDIAN

HAU IZAN DA SARITUA

3.314

D. Manuel Lekuonari Omenaldia Andoainen Apirila-
ren 27an

D. MANUEL LEKUONARI

Omaneladia egingo zaio Andoainen Apirilaren 27.

Oiartzuna joan aurretik agur bero bat egin nahi dio
Andoaingo herriak.

Omenaldi xumea: elkar meza eta lagunarteko baz-
karia.

ATEATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

EUSKALDUNTZEN

Euskal Herri izan nahi du gure herriak. Euskaldun da aspaldian. Geroean ere hala izan nahi luke. Ez luke gehiago desekaltzerik nahi. Ber-euskalduntzeari ekin dio bortizki.

Horregatik ari da sustrai zahar bila, izaeraren, hizkuntzaren, kondairaren giza-antolamenduaren eta abarren aldetik. Lehen haria, lehen hildoa, lehen iturria aurkitu nahi luke.

Gero eta azterketa sakonagoak egiten ari da arlo guztietan. Inguruz eta bortxakeriak gal erazi dizkion sustraien bila ari da. Zer izan den, zer den eta zer izan behar lukeen jakin nahirik ari da.

Jakin nahirik ez ezik erabakitzen ere ari da.

Egiten ari diren lan batzu aipatu nahi genituzke. Besteak beste hor daude Siadecok sozio-ekonomiari buruz egin azterketak. Hor daude industri zaharkituz eta atzeratuaz egin salaketak. Hor dago ikasten ari diren gazteen etorkizun ezaz egin oihua.

Ezin aipa gabe utz, inolaz ere, Gurutz Ansolak euskal ekonomia-aren antzuteaz eman dituen hitzaldiak eta idatzi dituen lanak. Ezta Aranzadi izadiaren hondamendiaz esandakoak ere. Ezin ahantz hirigintza aldrebesaz idatzitakoak ere. Ezin ditzakegu arazo hauek eta beste askoz mintzatu direnen izen guztiak ezar.

Gizarte antolamendu jator bat behar da oker hoiek denak zuzentzeko. Eta bada horretaz arduraturik den jenderik. Ez, agian, behar hainbat indar eta askatasunez. Baina ari da.

Hizkuntza alorrean eta kultura mailan ari gara, behar bada, lanik nabarmenena egiten. Hizkuntza idatziak egin du, agian, aurrerapenik haundiena. Behin ere baino lan haundiagoa egin da, lehengo eta oraingoa, hangoa eta hemengoa. biltzen eta batzen. Kultur hizkuntza bat sortzen ari da.

Goi-mailako liburu asko argitara eman da azken urteotan. Ez dira hutsaren hurrengoak zenbait argitaldarak atera dituen liburuak. Ez da berrikeria lana eskola-liburuetan egiten ari dena.

Badugu zientzi mailako aldizkaria ere. Kaeen dabil ELHUYAR bigarren zenbakia, txukun eta egoki moldatua.

Herri batek dituen adierazgarriak, artea, musika, literatura eta abar lantzen, gero eta jende gehiago ari da. Inoiz baino disko, liburu eta arte lan gehiago egiten da.

Aste honetan atera da kalera beste aldizkari berri bat: PANPINA USTELA. Literatura hutsera biltzen du bere zeregina. Idazle berrien eta era berrien zuzpertzaila izan nahi luke.

Azkenik, aipa dezagun Lan Kide Aurrezkiaren KOMIKIA. Haur eta gaztetxoek duten irakurgai beharri erantzun nahiaz datorkigu. ANAITASUNA eta Z. ARGIA aldizkariak zabalduko dute hamabostero. Ez dugu batera abiatzerik izan. Hiru aste hauetan, errazkan zabalduko du Z. ARGIAk, batera joan gaitezen.

Bagoaz aurrera. Ez dezagun hiletarik jo. Baina ez gaitezen bi-dean loak harturik gero Zeregin haundirik bada!

EUSKALDUNGOA

«Lehen Euskal Herria» irakurritakoan hasia naiz lerro hauek idazten.

Oraindik begiak eta burua, bihotza eta sentimena lehen kondairako lanabesez eta tresnez beterik dauzkat. Oraindik burezurak, irudi zahar-zaharrak, haitzuloak, trikuharrak, harrespillak ikusten ari naiz.

Gure herri zaharra! Gure Herri maitea! Gaurko gure herri gaztea!

Liburuaren esaldi batzuk jarriko ditut hemen, politagorik eta sakanagorik nekez asma daiteke-ta, eta gutxiago horren labur eta zehazki esanik.

«Gaurko euskal endaren sorrera Magdalen garai honetarik datorkigu... Euskal enda ez zen beraz beste leku batean sortu eta gero Euskal Herria etorri. Hemen bertan sortu zen. Pirene Sartalde eta Kantauri sortaldeko mendi hauetan, Cromagnon endatik pixkanaka aldatuaz... Hizkuntzari buruz ere, Euskarari buruz alegia, zerbait esan dezakegu. Oraingo lanabes batzuen izenak (haizkora, haitzur, haizto, zulakaitz...) haitzetik datoz. Lanabes horiek haitzezkoak ziren garaiaren ezarritako izenak dirudite. Beste izen batzuk, berriz (zezen, idi, aker, ahuntz, ahari, ardi, zerri, zaldi, zakur...) eta horien adin edo hazkera mailak izendatzeko erabiltzen ditugun beste izen batzuk, indoeuroparrak honera etorri baino lehenagokoak dira... Euskaldunek beren jatorri eta bizikera oso bereziak dituzte. Honetatik nuntz bait Euskal Herria, beste herri guztien artean, garbi nabarmendua azaltzen zaigu beti. Berezitasun horren sustrai eta kimuak antzinatik antzintatik datozkigu, urrundik dakargute beren hasiera. Kimu eta sustrai horiek, denak elkarturik, egin eta eraldu dute euskal edesti guztia».

Ikusten denez, euskaldunok, artzai, nekazari, ikazkilleen seme-alabok, erro luze indartsuak ditugu, zuztar mardulak. Lehenaldiaren illunpean estaltzen dira gure zainak. Kondaira osoan zehar, horietxek elkartzen gaituzte gure asabekin, horietan aurkitzen dugu ke-

mentasuna ondorengoekin bat egiteko ere.

Ez baita aski herri oso bat izatea lehenaren aldetik. Geroari begiratzen ez dion herria, aurrera begiratzen ez duena, etorkizunerako proiektorik gabea, gauza hilla gertatzen da.

Hori da, nik uste, euskaldungoa: kondairari bezala eginkizun daukari ere begiratzen dion elkargoa. Bi aldeak biltzen dituen euskal indarra. Lehengo denborak ahaztu gabe, oraingo zeregiari adi eta erne dagokiona. Beste herriak Latinidad, English speaking people, Deutschum duten bezala, guk ere badugu halako elkartasun bat, geroari irekia eta isuria, etorriko diren giza-kientzat eta beharrentzat asmoak zabalik.

Euskalduna ez da izaki itxi eta itsu bat. Badakigu non garen. Geurea maite dugu, besteena nardatu gabe. Gurearekin atxikitasunean, badakigu bestearena errespetatzen eta estimatzen. Guk ere maite ditugu kanpoko aldeak. Guk ere maite dugu Europa. Maite dugu Lur osoa, mundua. Baita Kosmos guztia ere. Baiña, ohar ongi, horiek Euskal Herriak maite ditugu. Mundutarrak gara, baiña hemendik bertatik. Hau kenduta, inorako ez gaudu. Hau erauzita ez gara inor. Erroak aterata ez dago herririk. Ez dago elkartasunik. Ez dago ezer.

Honetatik eta honetarako dago euskalgintza. Euskara aurrera eramateko eta euskaldunak elkartzeko. Batek sufritzen duenean gorputz osoak sufritzen du. Gutxi edo asko neketan baldin badaude, denok gaituzue neketan. Norbait oinazetan dagoenean, guztiok gaituzue oinazetan. Aupa, beraz, bihotz urratuok. Altxa bihotzak, malkoz betek. Guztiok gaituzue malkokide. Ezagunak zaizkigu zuen larriak, zuen kinkak. Eta honetan datza herrigintza, honetan datza euskaldungoaren lanketa, euskalgintza-aren eginbeharra lan-asmo gogorra. Benetan elkargo bat osatzen badugu, izan bedi zuzentasun gehiago ezartzeko, etorkizun argi, anaitu bat prestatzeko, maltzurkeriarik gabea. Illunak argia ekar dezan. Es-

tualdiak piztea ekar dezan. Kezkak poza eta ezinegonak eta itotasunak bake ederra ekar dezaten.

Euskaldungoa ez da politika, politika bat behar den arren.

Euskaldungoa ez da zientzia, zientzia agitz beharrekoa den arren.

Euskaldungoa ez da erlijioa, nork nahi fede bat behar duen arren.

Euskaldungoa ez da zenbatesun arazoa, nolakotasun arazoa baizik. Zenbatesun arazoa balitz, euskaldungoa gauza kaxkara litzateke, Euskal Herria txikia baita, beste herrien aldean gutxi baikara. Nolakotasun arazoa da ordea. Zuzentasun arazoa. Izaera arazoa. Kultura arazoa. Nortasun arazoa. Izpiritu arazoa.

Beste herriak direna, bakoitza bere berezitasun, jakintza eta iza-tearekin, horixe da Euskal Herria ere. Herri denez elkargo nabarmen bat, bai lehen alditan, bai kondairan, bai gaur. Eng-land, Switzer-land, Deutschland, Scot-land bezala da Euskal-land, Euskal Herria. Ez gehiago, ez gutxiago.

Euskal Herria ez da holako haundi.

Euskal Herria ez da holako indartsu.

Euskal Herria ez da holako aberats.

Ez zaio axolarik.

Euskal Herriak euskara du, besteak beste.

Guk euskara dugu.

Gu gara euskaldunak.

Gu euskaldun iraun nahi duen Herria gara.

Hau da, hasteko, gure proiektua.

Gure lehenaldi, kondaira eta gaurtasun eta zentzun beteak eskatzen dutena bera.

I. BUJANDA

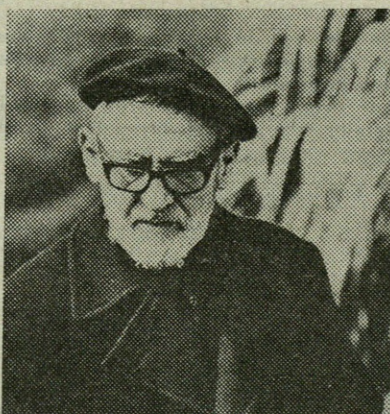
Gure garairako euskal moda bat

Laket izan zait getariar idazle Xixangreak idatzi ohar bat, «Euskal Modari» buruzko mintzaldi bat edo eta mahai inguru bat eskatzen bait du, Kristobal Balenziagaren herrian izan berri den antzinako janzkerari buruzko erakusketa batez sakontze arren. Bat nator harekin eta ongi asmatua deritzat ideia horri. Ongi asmatua diot, sasoina bait da ohar-tzeko arteak zerikusi handiagoko duela egunoroko gure bizitzarekin, inoiz edo behin ikustera joaten garen museo edo eta arte galeriekin baino.

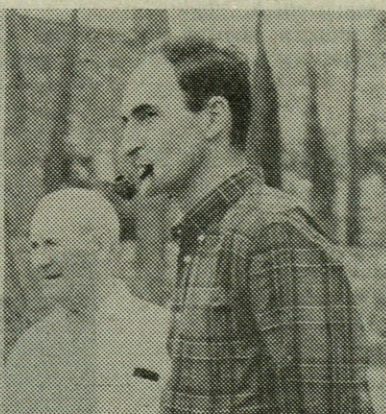
Artea ez bait dago Artetaren koa-droetan eta Txillidaren eskulturetan bakarrik, janzkeran eta oinetakoetan, orrazkeran eta edarrietan, hots, gizartearen gure burua agertzeko eran, halaber, artea dago. Gai honetaz oker ulerturik izan ez dadin (hone-tan beste deusetan baino oker ulertze ugariago izaten bait da) zera esan nahi nieke ene irakurleei, nahia-go dudala «high society» dela-koaren edo eta goi mailako kla-seen moda baino erdiko nahiz be-heko klaseen moda. Moda, beste gauza askoren artean, gure iraul-

tzailerik handienek ere ihesi ezin egin dioten gizarte rito bat bait duzu. Eta goi mailako klaseak artistik morfologia berrien sortzaile baldin badira ere, beste klaseak dira, gaur inoiz baino areago, beren erosketek eta diruz nahi dute-na hartzen dutenak eta beren gusto eta eritziak inposatzen dituztenak nola promotoreei hala diseinugileei. Bada, beraz, ene ustez, sakoneko arazo bat hemen: artistik hezketa bat behar da bizitzarako. Eta ederki asko lagun diezaiokete honi «Argia» taldekoek bere zuzendari Ur-beltzekin eginaz datozen hain era-kusketa egokiek, Bergaran Zumetak eragin «happening»-ek eta ene adis-kide Xixangreak eskatu mintzaldi eta mahai inguruek.

Duela denbora guti, eta J.A. Ur-beltzek Barcelonan eman zuen hitzaldi bikain baten ondoren, euskal artearen alderdi bizi hauei bul-tzada bat ematearen beharra ikus-ten genuen. Anitz egin dezakegu denon artean. Lan egitea eta sen-sibildade apur bat izatea da guz-tia. Denon laguntza (eta batez ere dirudunena) merezi du Argia tal-

Oteiza eta Chillida: Jantzietan ere euskal morfologia berri bi

deak eta zenbait pertsona partiku-larre egiten ari duten bilatze eta bilketa lana. Hortik ekinik, pentsa daiteke gure garairako euskal mo-delo batzuk proiektu daitezkeela. Balenziaga jostun handiak gure ko-loreak aztertu zituen: haren beltz eta ubelak mundua guztian dira ezagunak. Pako Rabannek euskal txapela goi josturara jaso zuen, duela denbora guti, Katalan jostu-nek «euskal blusak» eman zituzten emakumeentzat, gure baserritarrek eta tratanteek erabili ohi zituzten blusen antzekoak. Gure morfolo-gien aberastasunak, zein etxagin-tzako zein apaingarrizkoak (geome-tri eiteak, oihalak, ehunak), asko eta asko eman dezake soineko, be-roki, jertsey eta janzkietan, orobat bitxietan eta altzari edo muebleen

diseinugitzan eta edonolako indus-tri diseinuetan. Zabalok, Veyrin-ek, Peñak eta Barandiaranek aski az-tertu dute guzti hau eta material ugari dago liburu, grabado eta be-hinolako aldizkarietan galdurik.

Ikasi, aztertu beharra dago guzti hori eta egungo euskal bizitzari ego-kitu. Egungo sustraidun euskal ar-te bat behar dugu. Berriz diot, mo-da ez da estetika itxura edo eta formula hutsa, izaera eta gizarte-aren agertzeko era bat baizik. Eta ho-rixe behar dugu demonstratu gaur inoiz baino gehiago.

EDORTA KORTADI

zeruko
ARGIA

JABEA:

Nafarroa, Kantauri eta Ara-goiko Kaputxinoek.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1
Donostia, Okendo, 22
Telf. 41-95-88

Ondezkaria: Kaletano Ezeiza Iturriza

ARPIDE SARIA:

Barruan	400 pezeta
Korroo batasune-tako herrietan	620 pezeta
Atzerrietako bes-te herrietan	460 pezeta
Airez	Aldez aurre-tik galdetu

Salmenta (ale bakoitza) 10 pezeta

Moldiztegia eta Idazkola:

«Gráficas Navasal»
A. Adoain, 1. IRUINEA
D. L.: NA. 80-1963

ZENBAT GARA

* Aze ia dabil

Orain hurrengo, Bergarako baserri batetan susmoa zuten, azeria gauzez ibili ote zen. Zakurrak zauka bota bide zuen gau guztia, eta azeria izan behar nonbait. Hala zioen behintzat, baserriarrek.

Kaletarrari irribarra nabaritzen zaio horrelako kontuak entzutean. Hor zehar, egiazko bakardadetan geratzen zaizkigun baso eta zelai urri bezain zapuztuetan azeririk gaur egun iraun daitekeenik kaletar gutik sines dezake. Azeririk Gipuzkoan? Tira, tira...

● Hala ere, azeririk bada, eta bat baino gehiago gainera, Debako lurraldeetan behintzat, oraindik orain azeri ehiza onetsia eta legetua izan bait da. Zenbait ehiza-ostera egingo omen da, behar diren sistima eta metodori on-txoenekin egin ere.

Noski, ehiza-ostera hoitan ez duela edozein "moxolok" parte hartuko, halako baldintzak eta "ezagupideak" lortzen ahal dituenak baino; behin azeritan serio hasi eta, "hamabi handia" duen bakoitzari ez bait diote aukera hori emango.

● Hiruzpalau basurde erren, dozena erdiren bat azkonaritsu, eta batek daki zenbat azeri galdu osatzen dute gure fauna aberatsa.

Orainsu irakurri berri dugu XVII eta XVIII mendeetan katamotzak ("linceak" ote?) bazireta Gipuzkoan. Larramendik, Iztuetak eta Peru Abarkak aipatu zituzten. Katamotzik ez zaigu geratzen, baina, horregatiko, azeria behintzat sobera... jtxura denez.

Ez zaie gixajoei asko geratzen.

* Kazetari bat espetxean

Hego aldean, han nonbait, Andaluzia delako lurralde batetan, kazetari bat sartu omen dute espetxean. Hala esan dute, berresan, errepikatu eta bererrepikatu egunkari eta aldizkariak.

Notizia, notizia bezala, ondo dago, baina gauzak bere zereket atera beharrik ez. Espetxetan sartzen dituzten bakarrak kazetariak balira bezala. Baina, kontxo, bat baino ez dute barruan sartu!

● Aspaldi honetan burua berotu zaie kazetariei. Kazetari bat espetxean sartu dutela eta, kazetaririk kaskajoenak ere bereizatu hartu du ofizioaren "arrixkua". Halakoren batean "familia" kontzientzia sortu zaie, eta nor bere buruari ohoreka ari dira.

Kazetarien komeria zera da, kazetariak berek behar dutela kazetariet idatzi. Eta ez da erraza. Informazio mailan, artez, zientziaz, sozial nahiz politika arazoak kazetariok mintzo zaizkigu, beren ofizioa baita. Baina ez da ordea, prentsa horren ekintzat hitzegingo duen beste prentsa bat, zirkulua hasten den tokian amaitzen da eta.

Espainiako prentsaren infantilismorik handiena horretan datza, "prentsarik onena" duen sektorea prentsa bera dela. Autobonboa.

Kazetariak ezik, kantariak, poetak, pintatzaileak, "jornaleroak" eta abertzaleak espetxerazten dituzten Herriak ezagutzen dugu, horrenbeste zarata barik espetxeratu ere.

* Katalana eta Diputazioa

Donostiako irakurle ezezagun batek "El Magisterio Español" delako asterokoaren azken alea bidali digu, apirilaren 6koa hain zuzen (Madrid-10261 zenb.). Ez digu ezertxo ere esaten, 18. orrialdea irakur dezagula baizik.

Eta, 18. orrialde horretan irakurtzen ahal dugunez, Barzelonako Diputazioak katalan ikastaro bat postaz sortarazi omen du, Barzelonako E.G.B.-ko irakasleek katalana ikasi edo landu ahal dezaten, beren ikasleek katalan hizkuntza irakasteko gai izan daitezen.

Barzelonako Diputazioak 1967 urtean ekin zion katalan irakaskuntzari, eta geroztik hainbat mailatan ihardun izan du, urterik urte.

Oraingoan, berri, Manuel Font diputatuaren proposamenari jaramon eginez, ontzat eman du postazko irakaskuntza sistima berri hau, ikastaroa jarraitu nahi luketen irakasleek ez joan-etorririk eta ez lan-ordu aldatu beharrik izan ez dezaten.

Font jauna, Barzelonako Udaletxean katalan irakaskuntzaren alde mintzatu da berriki, beste hemazortzi kontzejal kontra mintzatu direlarik.

● Gure aldetik, "El Magisterio Español" aldizkariaren ale hori igorri digun irakurleak ez zuzenbide eta ez izenik adiarazi ez digunez, Gipuzkoako Diputazioko Lehendakariari bidaltzea erabaki dugu, paper-saskira botatzea baino onuragarriagoa izango delakoan.

Tira, guk uste!

* Motrikitik berriro ere

Martxoaren 30eko ZENBAT GARA sailean azaldu ahal izan genuen Guadalupe Olabe Gaxaga irakurleak Motri-

kitik bidali zigun gutuna. "Korrios"ko enpleatuak zirela eta ez zirela mintzo zitzaigun motrikuarra. Hona orain, jaso berri dugun bigarren gutuna:

Kaxo Amatiño:

Irakurri det zuzendu nizun eskutitza. Orain ausartze nahiz beste bat egitera auxe esateko: "Vayase, vayase"ren ondorioan ipiñi nuan onako au: "...Y cuando vuelva ya lo verá". Au idaztean ekibokatu egin nitzan, enpleatuak ori ez zidan esan. Orduan berotasunian ra, ra, ra idatzitako eskutitza izan zan. Ta orain, patxadan letra molde-tan egindako idatzia irakurtzean jausi naiz.

Gur goizean joan naiz korriosea, eskutitza zertifikatzeko. Enpleatuak egin dit. Esan jausiko zein nitzan ez banion esan: "Aurreko alkarritza enpleatu erdalduna zala ta ez zala egin gendunian, "Vayase, vayase" ze intenzio-rekin esan zidazun? — Zu zera? — Bai jauna, ni niaz. — Ene emakume ez duaka inportantziarik.

Besoa laneko mairutz luzatuaz, "ikusitazu zenbat lan degun" esanaz bezela berrikeretako astirik ez zula, "gure jaio errietan enpleatu egotea naio genuke". "Bai olaxe da" erantzun diot.

"Ya he leído su dichosa carta en ZERUKO ARGIA". Barriak irten dit, bai neri txoka, zañek pentsa olakorik. "Le dije porque usted empezó a decir una discusión y como nosotros no tenemos tiempo para perder en semejantes cosas por eso le dije márchese, que ha vuelto usted y le hemos atendido con mucha educación, como debe ser.

Alkarri eskua eman degu, berak luzatu dit ta agurutu gera.

Onezkero irakurle batek baño geiok esan du. Joba! emakume onek dauka aurpegia. Baietz uste det, nere aurpegi neurria añaiko badet dela, baño askotan ez kosta gabe oraingo ontan bezela.

Agur ba, ta beste bat arte, molestutzen ez bazera bentzatzat.

● Gure aldetik bi puntutxo ezarri nahi genuke:

Bat. "Gure jaio errietan enpleatu egotea naio genuke" delako hori ondo dago, baina ez da aski. Integrazioa ez da kanpotarrek gehien bat erakutsi duten dohaia. Agintariek ez diete ezertxo ere lagundu (kontrako axa-xa baizik), eta bertakoek ere, ez askorik, behar bada.

Bi. Postetako enpleatuek ere ZERUKO ARGIAren berri jakiteak, kazetaritzaren puntu garrantzitsuenetako bat frogatzen digu, hots, arazoa ez dela nork irakurriko duen, nork irakur dezakeen baiziki.

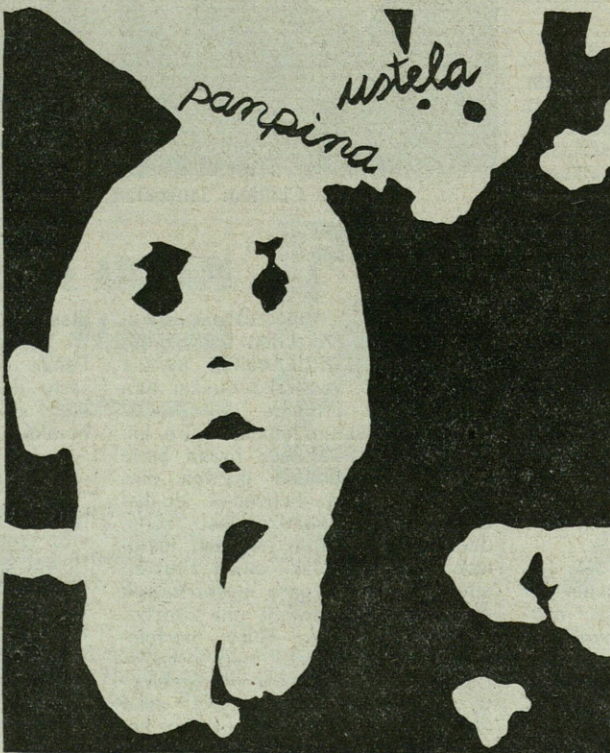
* Panpina ustela

Orain dela lau bat hilabete notizia bezala aurreratu genuenez, azken batean agertarazia da PANPINA USTELA literatur-aldizkari gisako liburuxka berria. Bernardo Atxaga eta Koldo Izagirre bikoteak argitara emana.

Egileok, euskal literaturaren mundutxoan hainbat lan, kreaio eta ikusmolde isilarazten dituztenen aurka daude, zeren berek diotenez: "ezkutu eta isileko poemak poemak izaten diraute, baina aierdik gabe, arnasarik gabe, PANPINA USTELAK bilakatzen dira".

● Lehen ale hau bi egileon hainbat ipuin, antzerki labur, poema eta narraziok osatzen du, hogeita hamarren bat orrialdetan barreiaturik.

Liburuxka "majoa" da, berria eraz eta moldez, eta zer esanik ez literatur adiarazpenez, berau bait da, eta ez beste,

sortzaileen asmo eta helburua. Inprimategi lana, berriz, beltz-zuriz egina, bozeto "makabro" bezain esankorrez burutua.

● Ale honek, lehena bada ere, ez luke azkena nahi izan, literatur dinamika emankor baten hastapena baizik. Jende berria bildu nahi luke bere inguruan. "Berria", bai hasi berria zein ezezagun samarra den aldetik, eta, baita, literatur estilo berriz aritzen den aldik ere.

Lehendabiziko tirada edozein euskal esku-liburuak duen haina edo gehiago da, eta beronek izango duen harreraren arabera jarraitu ahal izango du ondokoetan, ezin bestekoa bait da, azken batez, egileek berek diotena: "Literatura espresabide da lehen lehenik, eta ondorioz, komunikabide".

Komunikabide horretan beren hildoa aurki dezatela opa diegu bioi.

* Batasuna eta taktika

Gero eta giro politizatuago batetan bizi gara. Eta politizatzeko honetan abertzale mugimenduak ez darama iniziatiba.

Euskaldunok sakabanaturik dihardugu. Etorkizuna larri baino larriago ikusten dugun arren, edozein petrakeriak —ortografiak eta halako bitxikeriek— banatzen gaitu. Zer den azaleko eta zer funtsezko bereizten ahaztu egin zaigu.

Nork bere buru edota taldetxoari atxikia zaio. Hainbat buru hainbat ideologia. Taktikarik ez da, ordea, inon sumatzen. Herrigintza, euskal estrategia baten barruan behintzat, hankaz gora dugu.

● Euskal indar bateratuen falta izugarria dugu. Politika praktikoa ez. Edozenbat gauzatan bat etor ez gaitzekin arren, elkartuko gaituen helburu nagusirik ez dugu asmatzen. Behar bada, asmatu bai, baina praktikatan jartzen jakin ez.

Tartean, Herriari guk soluziorik ematen ez diogun artean, beste zenbaitek bere gisakoa eskaintzen ari zaio. Eta hogeit, berrogei... edo mila lagun trampa horretan jauten ez badira ere, Herri oso bateko kontrako indarrek behar dute honuntz ala haruntz jo. Ezin dute beti antzutasunean eta jarrera ezezkor batetan iraun.

● Euskal indarrak egonean egotea ez da ezker inperialismoaren errua. Ezta berorri esku hutsean iniziatiba lagatzearena ere. Eskaintzen diogun aukera horretaz baliatzen da —maisuki baliatu ere— eta gero geroakoak.

Ezker nahiz eskuin inperialismoak bere taktika du. Guk ez dugu maila orokor batean ikusten. "Frente" bat behar dugu. Frente bateratu bat, Giro ezin aproposagoa dugu horretarako.

Nork eta nola mamitu?

* Adibide gisa zoritxarrez

Azken atal hau burutua dugula irakurri ahal izan dugu "El Diario Vasco" egunkarian (1973-IV-13) Jon Oñatibiaren **Bulego Politik** delako artikulua.

Batasuna diogu? Tokitan gaude! Iritzia iritzi, harrigarri Oñatibiaren portaera.

Berdin zaigu nonbait edozer esatea eta agertaraztea, baldin geurea (geure geurea) aurrera aterako badugu. Berdin Euskal Herrian dugun instituzio bakarra (bere akatsak barru) hankaz gora bota, baldin gure (gure geurea) gustokoa ez bada.

Neurria galdu dugu, eta norberekerietan ari gara, jausia jausi. Jausiko dena, azken batetan, Herria bera izango bada ere.

● J. L. Davant Euskaltzain berri zuberotarrak aldizkari batetan zenbait gauza esan duela eta, haren ipi-apak berresan dizkigu Oñatibiak Donostiako egunkari horretan, inñoxo inñoxo esan ere.

Ez goaz hemen harakorik aipatzera, baina Oñatibiak bere aldetik zera dio: **Euskaltzain izan bear dun batentzat ez deritzaizkigu egokiak, ezta urreratzeko ere**.

Guk geuk bi galdera egin nahi genituzke: Bat. Baldin egokia ez baderitza zergatik eman du haren berri Espainiako egunkari batetan? Nori egiten ari zaio mesedea?

Bi. Oñatibiak oraindik ez badu jakin ere, orain dela hiruzpalau hilabete erabaki zenez, debekatua zaie egunkari eta aldizkari mugimendu eta publikazio klandestinoen berri ematea, are gehiago testo osoak argitaratzea. Zergatik eman diote bula hori Oñatibia jaunari? Nori komeni zaio?

● Guk geuk noizik edo behin hiru "txorrada" esatea dugulako batek baino gehiagok ezin gaitu ikusi. Beste jainko txiki batek gauza funtsezkoagorik arriskutan jartzen du... eta harro.

Horri Eibarren "txibatoa" esaten diogu. Ojartzungo euskara garbian ez dakit, baina antzeko, segurukit.

AMATIÑO

Emakumearen Nazioarteko Urtea

Aurrera dijoakigu inoren eta batipat emakumeon gustokoa ez den «Emakumearen Nazioarteko Urtea». Izan ere, zelebrequeria da «nazioarteko» urteak izendatu behar izate hori. Gauza haundienetara ere ohitu egiten gara eta kanpai hotsa behar izaten dugu zerbaitetan berezitasun bizi batez begiak jarriko baditugu. Horrela «Bakearen Urtea», «Giza Eskubideen Urtea», zenbait «Urte Santu» eta... emakumearena ere.

Esan bezala, emakumezko askori lotsa eta amorrazioa eman dio gizezkoek ezarritako urte polit honek. Hobe litzateke —dio zenbaitek— «gizezkoen aitormen urtea» izendatu izan balitz, beren probetxurako eratu eta gordetzen saiatu baitira egoera hontaz. Damu dezatela eta hemendik aurrera saia besteen eskubideak arretaz errespetatzen.

Dena den, neure uste apala zer nolakoa den esatera noa. Hauxe da: Nahiz eta askok irifar desitxarotsuaz hartu izan rte zistrin hau, bertatik emakumearen onerako zerbait ateratzea gerta daiteke. Esango nuke, urtearen haseran baino jende guttiago dela gaur, emakumearen egoera desberdinaz konturatzeko dagoenik.

Ez dezagun ahanztz publizidadeak ikaragarritzko indarra duela gaurko gizartean eta gai hori giza-komunikabide guztietan sartu denez gero, uste kabeko bultzada hartua izango duela pentsaeran, giza arazoan artean. Zehar bidez bada ere, publizidadeak berea egingo du eta «Kas» edo «Fagor» edo «Tximist» sartzen den bezala sartuko da kaskagogor askotan ere emakumearen egoeraren tristura. Tristuraz gainera arrazoi sakonen bat eta alda-nahien bat sartzen bada... hori gehiago. Dudarik ez, jendar-teko uste zabal hori zerbait jantziko da gaur dakarkigun gai honetaz.

Ez egile, hartzaile eta jasaile baizik izan den emakumeak, oraindik ere puska batean jasan beharko ditu amodioa, legeak, familia, politika, gudua, lana eta beste eguneroko zenbait zapalkuntza, gizartea dezante aldatzen ez den bitartean behintzat. Bainan inor gutxiak pentsatu eta esango du horrela behar duela izan eta hori dela zuzena. Zerbait da.

Edozeini iruditzen zaio gaur bidezkoa gizartean, familian, lanean, amodioan, legepean sortzen diren zamak pertsona guztien artean eramateko egiten direla. Edozeini iruditzen zaio bidezkoa, pertsona guztiak eskubide berdinak izan ditzatela; batez ere pertsona izateko eskubidea eta bideak.

Eginkizunetan berriz, ama izateaz aparte, diferentzia gutti dira berezkoak, gizezkoen edo emakumezkoen gain berez egon behar dutenak.

Esan dezagun, bukatzeko, gizartea bera dagoela atzeraturik. Ez dagoela prest pertsona den emakumea bere bizitza-maila guztietan onartu eta egokitasunez tajutzeko.

Horregatik gizartea erabili eta mugiarazten duten neurri berean dago gizezkoen eta emakumezkoen eskuetan «Nazioarteko Urte» honetan egin behar dena egitea.

MIREN JONE AZURTZA

BLAS DE LEZO

ETXE ONTAN DAUZKAZU SAGARDO, ARDO GAIN-GAINEKOAK
ETA EDARI GUZTIAK

Blas de Lezo Kalea, 8
Urrutizklifa: 41 20 65

DONOSTIA

JOLU HERRIKIDEARI

Goiz Argi Aldizkarian «Jorrailla, 2 238'gn. zenbakian» «BATUKERIA, FAZISMO-BIDEZ, SARTU NAI DIGUTEN MITO ERDIBITZALLEA» izenburuaz agertu zenuen lanaren azken parteaz pitin bat fijatu naiz.

Zestuako hitzaldi horretan, giroa, nahikoa larritu zen, esaten duzunez; azkenerako berotu egin zireten. Hor konpon! Neri gauza hoiek pitin bat alde batetik dijoazkit. Esan bezala, zure lanaren azken alde bakarrik ikutu nahi dut, hor berri on eta pozgarri bat ematen bai didazu. Demokrata zara eta inolako susmo eta zalantzarik ez dut demokrazi horretaz hau diozunean: «...gure betidaniko demokrata-izatea bein eta berriz loratu dedin euskaldunon artean... (eta honela jarraitzen duzu)... Beetik goraka egin ere; erriaren muin-muinetik ir-teten dan kemen jatorraren eka-rriaz». Honela amaitu eta borobil-tzen duzu zeure lana. Izan ere, gaur baditugu zenbait demokrata; bat, behekoak garenok, honelako hitz eta esanetaz ez gara gehiegi fiazten.

Nik, lantegi bateko makina bate-tan lan egiten dut, eta zuk diozun «...beetik goraka...» egindako demokrazi hori asko gustatzen zait; bueno, behean gauden guztioi gus-tatzen zaigula uste dut. Ea, noiz-bait gogoan izaten gaituzten! Ez ahal da hala!

Nik ere zuk bezala, herria bana-tuta ikusten dut. Eta ez zait bate-re gustatzen. Banatuta eta puska-a lantegi, ekonomi arazoetan, kul-tura eta baita Ayuntamientoari da-gozkion gauzetan ere. Baina, esa-ten duzun banatze eta zatiketa an-tidemokratiko hau, «H» eta «eus-kerá batua» baino lehenagokoa du-gu, hau da, lehenagotik ere baze-goela geure artean uste dut. Eta begira gero, zuretzat eta neretzat zatiketa antidemokratiko hau inpor-tantea den ala ez; adibidez lante-gian, zuk eta nik egunero egunero ordu pila bat hor ematen dugunez gero. Nik behintzat, bizitzen jarrai-

tu ahal izateko, hor jokatzten dut neure bizitzaren oinarriak nagusien eta sustraia. Neretzat lantegiko antidemokrazi hau «h» eta «eus-kerá batua» baino sakonago eta gra-beagoa da.

Ni, urte asko da nere lantegian zatiketa eta antidemokrazi hau su-fritzen ari naizela. Ez dakit nork egin duen zatiketa hau, baina, bai badakit nork sufritu eta nor ateratzen den irabazle. Neretzat, zati-keta horrek «plastiko-ezaugarri» as-ko du; baina bat aukeratzekotan, ate batetan fijaszen naiz; kasuali-dadea da gero, guk behekuok, ate hori beti goian ikusten dugula! Ate horren barrundik hiru edo lauk (bueno, ipin dezagun lauk) hartzen dituzte erabakiak beste inorekin konta gabe, eta askotan behekoen aurka. Erabaki hoiek oso serioki erasaten dute behekoen eta behe-koen familietako bizitzan. Eta hau, gure lantegian bezala, beste gai-nontzekoetan ere. Gutxi batzuk, as-koren bizitzarako, oinarritzko eta in-portanteak diren gauzak erabakitzen dituzte beheko hoietakoekin konta gabe. Hori ez dago ondo. Hau, demokrata garelá esaten dugunok ez dugu onartzerik. Ez ahal zaizu iru-ditzen? Susmo egiten dut, nere bi-zitza, ate hoien barrundik hartzen diren erabakietaz erasanago dagoe-la «H» horren ondoren egon daitez-keen misterioengatik baino. Ziur aski zure bizitza ere bai. Atearena, beste ejenplu askotako bat da.

Baina, buka baino lehen, beste gauzatxo batzuk:

«Foko» horretaz zer esan nahi duzun ez dut ulertzen, ez da ba izango, gauza izkutatuaz, demokra-zi hau hartu eta bera hain sendo babestuz, komunismo Internazio-nalari joku egiten ari zarela, ho-nek ere, herri industrializatueta bere lan politiku bezala edo bere egitekotzat demokraziaren aldeko borroka ikusten duta. Jo, ez ba horrelakorik! Txino bat bezala engai-na ez nazaten, dialektika ikasi be-harko dut.

Ez dakit zergatik idatzi dutan hau; baina, «h» dalata gehiago ez dudala idatziko badakit, «H» edo «H»-rik gabe herri batekoak gare-lako eta gure herriak beste lan serio eta sakonagoak dituelako. Eta herri horretan herrikide gara, bai-na kontuan izanik herri hau ere «bitan banatzen dala». Ala hontan ere diferenteak izan behar ahal du-gu? Orduan, bakoitza nun edo zein alderditan aurkitzen den galde be-harko dugu. Hori bai, biok herri baten barruan eta herri bateko iza-nez. Bakuntza bai, batukeriarik ez.

Urola ibarreko langile bat.

LANGILERIA-REN EGUNA

Jai egingo du maiatzaren lehe-nengo egunez langileriak. Izan ere egun gogoangarria du.

1886garrengo maiatza zen hain zuzen ere. Zerbait ikaragarria ger-tatuko ote zen sumoak hartua zuen Txikagoko jendea. Dei bizi eta la-rri hauek irakur eta entzun zitez-ken nonahi: «Langileok jeiki. Ur-teak dira langile-herria zortzi or-duko lan saioaren eske alferrik da-bilela. Urteak doaz eta erantzunik ez. Jan dute nahikoa gure lepotik. Hobe dugu heriotza, mixeria bai-no».

Berrogei mila langile zeuden ger-tu eta irmo opor egin eta borro-kari ekiteko. Maiatzaren 5era arte luzatu zen borroka. 7 polizia eta 80 langile hil ziren.

Geroztik langileriak bere egun-tzaz jo du.

Zereginik franko badu gaurregun ere langileriak. Arazo hoietaz ja-betzeko gerta dadila aurtengo maiatzaren lehenengo eguna.

IRASTORTZA

Etorkizuna, elkar~lanean moldatu dezakegu.

- Gure erriaren ekonomi ta industri bideak zabaldurik, lan-toki berriak idekiaz.

- Bakoitzaren ondasunari begiratu-rik, arte ta irakaskintza-lanean erriari lagunduz.

- Zure gordailluen irabazia sendotu-rik, illabeteroko zozketa guztietan esku artuaz.

LAN KIDE AVRREZKIA

CAJA LABORAL POPULAR

SOCIEDAD COOPERATIVA DE CREDITO

Denok elkar lanean

Ereintzak antolaturik

ERRENTERRIAKO EUSKAL

ASTEAREN EGITARAUA

Hasi maiatzaren 3an eta 11 bitartekoa

LARUNBATAK 3

(MUSIKA) Errenteriako Parroki Nagusian, iluntzeko bederatzi t'erdietan, Bilboko San Anton Abesbatzaren saioa. «HAURRA HERRIAREN ITXAROPEN» lana azalduko digu, bertan txistulariek, dantzariak, bertsulariek eta abeslariak parte hartzen dutelarik. (Esku programan adierazten da xeheki jaialdi honen berri).

IGANDEAK 4

(EUSKAL ANTZERKIA) Goizeko hamaika t'erdietan, Zumardiko Zineman, Urnietako EGI BILLA taldearen saioa. Iñaki Begiristainen MUGAUSLEAK antzeztuko dute.

ASTELENAK 5

(IRAKASKUNTZAZ) Xepelar Kultura Aretoan, Irakaskuntza Erreterian gaiari helduko zaio, mahai inguru gisa antolatua. Inguruko irakasleek hartuko dute parte. Arratsaldeko zortzietan izango da.

ASTEARTEAK 6

(IRAKASKUNTZAZ) Arratsaldeko zortzietan, Xepelar Kultura Aretoan, Errenteriako irakaskuntzaren arazoa azalduko da bigarren aldiz.

ASTEAZKENAK 7

(ZINEA) Boste t'erdietan, zazpi t'erdietan eta hamarretan, ON-BIDE Zineman PELOTARIA eta AMA LUR filmen azalpena.

OSTEGUNAK 8

(ESKU LANGINTZA) Foru Enparantzan, goizeko hamaiketan hasiera emanez, Eskulagintzaren erakusketa berezi bat izango da: Kaikuak, abar-ketak, saskiak, bulunbak, zeramika, alboka, eta abar nola egiten diren ikus ditzake bertara azaltzen denak. Arratsaldeko bostetan jarraipena emango zaio, ondoren ERROMERIA alai batez amaituaz. (Eguraldi txarrak joko balu, erakusketa hau, Udale-txearen arkupean egingo litzateke).

LARUNBATAK 10

(JAIALDIA) Dom Bosco Ikastetxean, iluntzeko bederatzietan, SCHOLA CANTORUM eta TXISTUAREN ESPERIENTZIA TALDEAK jaialdi bikain bat eskainiko du. (Xeheki, esku programatan azaltzen da).

Maiatzak 3, 4, 7, 8 eta 10ean, Xepelar aretoan liburu eta diskoen erakusketa eta salmenta izango da.

HAURREN EGITARAUA

«EREINTZA» HAURREN EKINTZA TALDEAK BURUTUA

MAIATZAK 8.Osteguna

Goizeko 9,30etan: «Ereintza»-ko Txistularien DIANA.
10,30etan: «Argia» Txarangak alaitutako BURUHANDIEN MASKARADA.
11,30etan: Gamon Zumardian «Kixki», «Mixki» eta «Kaxkamelon» PAI-LASOAK alaitutako JOKO BEREZIAK.
(Irri-dantzak, zaku laisterka, igel laisterka, sokatira t. b.).
Ondoren: BURUHANDIEN MASKARADAREN jarraipena.
Arratsaldeko 5,30etan: «PATXI ERREMENTARIA» ipuiaren agerraldia Herriko Pilotalekuan, «Ereintza»-ko haur talde batek PASTORAL itxuran jokatua. Ordu erdi lehenago ohizko PASIUA egingen da Herriko kaleetatik zehar.

OHARRA: Eguraldi txarra egiten badu. Iztietako Parroki azpira aldatuko da.

7etan: ERROMERIA Fueroen Enparantzan.

8ak inguruan: MASKARADEN ERREKETA Patxikuren zelaian.

MAIATZAK 9.Ostirala

Aarratsaldeko 7,30etan Alameda Zineman «Gure ihauteria» ikuskizuna, Lasarteko Ikastolako neska-mutilek emana.

MAIATZAK 10.Larunbata

Arratsaldeko 4,30etatik 8,30etara «ETENGABEKO JAIA».
4,30etan: «TRASTIBIRISBARDI» GIÑOLA Gaztedi elkarteak. (Kaputxi-noen Elizpean).

5,30etatik 7,30etara eta norberaren aukeran: MURALEN PINTURA-ARGAZKITZA-JOKO DRAMATIKOAK.

OHARRAK: PINTURAN parte hartu nahi dutenek 4 lagunetako taldeak osatu beharko dituzte eta izenak Ereintza elkarteak (Beheko kale) eman egunero 7,30etatik 8,30era Apirilak 28-tik Maiatzaren 3ra arte.

ARGAZKITZAN parte hartu nahi dutenek ere izena eman beharko dute goian aipaturiko leku, egun eta ordu beretan. ARGAZKITZA goizetik hasiko da.

Hiru gauza hauetan parte hartzeko ez da ezerren materialik ekarri behar.

7,30etan: ZINE saioa. Maiatzaren 4-7 eta 9ko sarrerak zinean eskura daitezke.

ELEBITZAZ

Elebitzaren arazoak gaurko Euskal Herrian duen garrantziaz jabeturik, KRESALAKO E.K.T.k gai horri buruzko hitzaldi sail bat eratu du.

Lehenengoa Apirilaren 17an izan zen. Elebitzaren gorabeherak, sasi elebitzaren arazoa eta euskaldundu nahiaren mugak aztertu zituen hizlariak, Luis Mari Muxikak hain zuzen ere.

Bigarrena Maiatzaren aurren aldetik izango da.

Mari Jose Azurmendik emango du.

Hona hitzaldiaren egitura:

Hizkuntz harremanak: soziologiako hauzia.

Hizkuntz harremanak soziolin-guistikan

a) Arazo mikro soziologikoak
hizkuntz istiluak
hizkuntz egoera arrunta
diglosia

b) Arazo mikro soziologikoak
elebitza
amaren hizkuntza
hizkuntza nagusia
gainerako hizkuntzak

Aurrenekoa bezala, KRESALAKO aretoan izango da, Donostiako «Euskalerria» kaleko 7an, arratsaldeko 8etan. Gaztelaniaz hau ere.

EUSKAL UNIBERSITARI ARTEKO II
LITERATUR ETA SAIAKERA SARIKETA

Sariketa hau, Donostiako E.U.T.G.ko Euskal kultur taldeak (E. K. T.) antolatzen du.

OINHARRIAK

1. Goi mailako edonongo ikastetxetan matrikuloturik dagoen edonork har dezake parte.
2. A) Lanak euskaraz izanen dira, Euskaltzaindiaren azken erregelaren arabera.
3. B) Gaia idazlearen aukeran, beraz, saiakeran edozein diziplina.
3. Hiru sail:
—Saiakera: guttienez 20 horri eta bi lerro tarteko.
—Poesia: guttienez 100 lerro eta gehienez 300, bitarteko utzirik.
—Ipuina: guttienez 3 horri eta gehienez 10, hemen ere tarteko bi utzirik. Horriek folioak izango dira.
4. Lanek orijinalk, argitara gabeak eta beste inongo sariketara presentatu gabeak izango dira, noski.
5. Nola igor: Hiru kopiatan, lema batez izenpeturik. Honekin batetara, beste sobre ttipi bat bidaliko da, azalean lema duelarik eta barnean izen-deiturak, helbidea, fakultatea, karrera eta kurtsoa aditzera emanaz.
6. Nora: «Euskal Kultur Taldea» E.U.T.G. Paseo Mundaiz. San Sebastian.
7. Noizko: Epea abuztuaren 31an bukatuko da.
8. Sariak: Sail bakoitzean 10.000 pezetako sari bakarra.
9. Sariak hutsik gerta litezke, epaimahaikoek hala delibera balezate.
10. Epaimahaikoen izenak Irailean jakineraziko dira. Direkzioak aukeratuak izanen dira.
11. Sari banaketa datorren kurtsoaren hasieran izanen da. Aldez aurretik jakineraziko dira eguna, ordua eta lekua.
12. Baldintza hauk betetzen ez dituztenen lanak ez dira onhartuak izanen.
13. Halare dudarik edo, sortuko balitz, epai-mahaikoek lukete azken hitza.
14. Argitaratze arazoa: Sarituak izan diren lanak egileek argitara nahibalituzte, argitara ditzakete. Beraz argitara badituzte, sari bat beste-rik ez da emango, hots diruz sarituko da, edo bestenaz, lana bera argitara emango da.

BEASAINGO "USURBE" NOBELA
LABURRAREN III SARIKETA

Honoko base hauekin moldatzen da:

- 1.º—Sariketa honetan Euskal Herrialde guztitakoek parte har dezakete.
- 2.º—Saria 25.000 pezetakoa izanen da, bakarra eta ezin banatua. Juraduak hala baderitza, saria hutsik deklara dezake.
- 3.º—Idaztarauak, Euskaltzaindiak Arantzazun eta geroz jarritakoak izanen dira.
- 4.º—Gaia idazle bakoitzak aukera dezake. Lanak hamabost horri izanen ditu guttienez eta hogeitamar gehienez, foliotan idatzirik eta lerro bat zuri utzirik.
- 5.º—Idazlanak argitara gabeak eta beste ezein lehiaketataratara agertu gabeak izanen dira.
- 6.º—Sariketa honetan parte hartu nahi dutenek, maiatzaren 31rako bidali behar dituzte beren lanak (hiru kopia) helbide honetara:

JAKINTZA ASTEA

Posta kaxa, 13

BEASAIN, Gipuzkoa

7.º—Juradua bere egunak izendatua izanen da, eta haren erabakiak erabatekoak izanen dira.

8.º—Elkarte honek bere gain hartzen du lan hauen argitaratzea.

BEASAINGO GAZTEEN BILTZARRA

ETXKO-ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu
ATOMIZADO LAGARTO — jaboia erabilli beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jaboia bear dezu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jaboi bakarra
Etxeko-andrearentzat neskamerik egokiena.

¡JABON LAGARTO!

YOGUR

GURELESA
GOGOZKOENA

IPAR EUSKAL HERRIKO BERRIAK

AMETSA TALDEA
BAIGORRIN APIRILAREN 27an

Azkenaldi honetan gure herrietako kanta taldeek indar berritze bat ukan dute. Honen froga bezala nahikoa litzateke, beste agerraldi askoren artean, Tolosan urtero ospatzen den Masas Corales-en sariketa aipatzea. Europako toki askotako talde eder eta ospatsu anitz etortzen zaigu Tolosako Sariketa.

Beste batzuen artea Irungo Ametsa taldearen izena oso ezaguna bilakatu da gure Herrian eta kanpoan.

Hil honen 27an, igandez, Ametsa taldea Iparraldera etorriko da. Hain zuzen ere, Baigorri helduko da talde trebe hau.

Egun berean, Baigorriko elizan eta meza garaian 16 abeslari talde bilduko dira. Meza 10etan izanen da. Abeslari talde hauk Iparraldeko herrietakoak dira. Eta arratsaldean, leku berean, kantaldi entzungarri bat emango du Ametsa Taldeak.

Honelako abeslari taldeen biltzarrea urtero antolatu ohi da herri batean edo bestean. Joan zen urtean, adibidez, gauza bera, Donibane Lohitzunen antolatu zen.

HAZPARNEN ZENBAIT BERTSOLARI,
APIRILAREN 20an

Hil honen 20an Hazparnen zenbait bertsolari bildu zen saio eder bat eskaintzeko.

Bertsolari jaialdiak inoiz ez bezalako xamurtasunarekin eratzen dira Euskal Herri zabalean. Jaialdi hauek, giro berezi bat ezezik, aintzinako ohitura ederrenetarik baten iraupena lortzen dute. Beraz, bertsolariei eta bertsolari jaialdiak antolatzen dituztenei bezala bertsolariei entzutera joaten diren guztiei geure zorionik beroenak luzatu nahi dizkiegu.

Hazparneko bertsolari jaialdian Iparraldeko bost bertsolariok parte hartu zuten: Mattin eta Xalbadorrek, aspaldidanik ezagunak nonahi, eta beste hiru bertsolari gaztek, hots, Mendiburu, Alkat eta Arrosa — Garaik.

“BIDASOA INGURRAZTIAK”:
BILDUMA BERRIA (I)

Baldin gure Herriaren Kondaira egoki eta gaurkotasunez egitea nahi bada beharrezkoa zaigu, arlo batzuetan batipat, informazio ugariago eta era askotarikoa izatea.

Egun, Frantzia, Europan eta mundu zabalean kondairagile ezaguna den Pierre Vilar-ek, berriki liburu berri baten sarreran, egungo kondaira egiteko eraz mintzatzen da. Zerk sortu du kondaira egiteko era berri hori? Pierre Vilar-ek informazio ugariaren fenomeno aipatzen du arrazoirik nagusia bezala.

Orain argitara den lehen bildumo honi oso interesgarria deritzagu, zeren Hego Euskal Herriko lehengo politika egoeraren zenbait xifra eta agiri argitaratzen da.

Bildumaren zuzenbidea hau da: “Bidasoa”, Institut d’Histoire Contemporaine, Uhaldea, 64480 — Uztaritz.

ANJE DUHALDEREN LEHEN
DISKO PLAZARA DA

Duela guti, Duhalde abeslariaren izena, lehen aldiz, ezagutera eman genuen. Abeslari bakar bezala eta Pantxoia Saint Esteberen “Jalai-Alai” taldeko bat bezala aipatu beharko da gaur geroztik.

Bere lehen diskoa tipia da, hots, 45koa. Bi abestiz osatutako diskoa da. Bi abestien hitzak Daniel Landart antzerki egilearenak dira. Abestien izenak “Goizero” eta “Beste Batlikan” dira.

Lehenaren lerro batzuk emango ditugu, hots, “Goizero” abestiarenak:

Goizero, goizero
Jeiki orduko
Lanerat noa
Ilun gogoa

Gure lantegian egiten dena
Izan dedila gu guziena.

“LES ENTRETIENS DE BAYONNE”:
21tik 26arte

Baionako udaletxeak, urtero ohi duenez, eta hamaseigarren aldiz, mintzaldi sail bat antolatu du. Mintzaldiak hilaren 21ean hasi eta 26an amaituko dira.

Aurtengo mintzaldi hauen gaia hau da: “Osasuna eta Gizona”. Joan zen urtekoen gaia, berriz, “Politika eta Gizona” izan zen.

Mintzaldiak goi-mailakoak izanen dira. Baionako udaletxearen aretoan emanen dira eta mintegiak ere ospatuko dira Lauga zelaian iriki berria den Agora ostatuan.

BAIONAKO PREFEKTU-ORDEZKARIA
ALDATU DUTE

Inoiz lehen ere idatzi genuen, nola, Baionarako prefekto ordezkariaren ordezkari prefektura bat eskatzen zen. Orain, Baiona Paueko prefektoaren edo gobernadorearen menpean bait dago eta eguneroko gorabeherak zuzentzeko komenigarriago deritza askori Baionan bertan prefektura berri bat egiteari.

Halare, gaur arte, horrelakorik ez da egin.

Entzun denez, prefekto ordezkari berri bat jadanik hautatuta omen. Nor den? Entzundakoei segida emanaz, Paueko idazkari jenerala den Biacabe jauna izanen omen da Baionako prefekto-ordezkari berria.

Beraz, oraingoz, prefekturarik ez da izango. Noiz arte horrela?

URZOLA

ARTEA ETA EROTISMOA (I)

Ez da begibista handirik behar gure inguruetan eta gure herrian ere gauzak aldatzen ari direla igeritzeko. Kiosko eta liburutegiei begirada bat ematea besterik ez dago gure irudimena eta garuna bera orain arte galerazirik genuen zenbait irudi eta sensazioz betetzeko, halakoak arte liburuetan, «porno» aldizkarietan edo eta estranjerian besterik ez bait zitezkeen ikus. Egun, pittin bat ikasitako edozein pertsonak aurki dezake zein aldizkarietan zein pelikuletan, publizidadean nahiz liburuxketan emakumeen bular nahiz gerri bat, eta orobat gizasemearena, irudi-menaren eta begien atsegingarri.

Gauzak gero eta lasaiago hartzen direla ikusiz, bada soinekoak urratu eta oihuka hasi denik, eta bada, aitzitik, libertade horri askatasun bide deritzanik.

Ez nuke esango zergatik, baina uste dut, geure buruari inportantzia eman nahiaz —kolektiboa kasu hinetan—, neurritz gain epaitzen du gula une historiko hau. Izan diren denbora guztietatik okerrera oraingoa da (moral alorrean, esate baterako), edo eta, historiak ezagutu duen «akros»-ik bikainen dugu (zientzi alorrean badaiteke). Planeta zahar honetan bizi garen XX. mendeko gizonok *ttipi* konplexoa izan, eta nolabait, geure oihua entzun dadin nahi dugulako, ez ote da?

Gizonaren arrazoiak bihurriak ohi dira, zinez; dena den, gauza ez dela horrenbesterako uste dut era, funtsean, hezkera problema bat dugula. Artista, publizista eta hezitzaileok, zenbait lan ordu, arazo honi eman beharko diogulakoan nago.

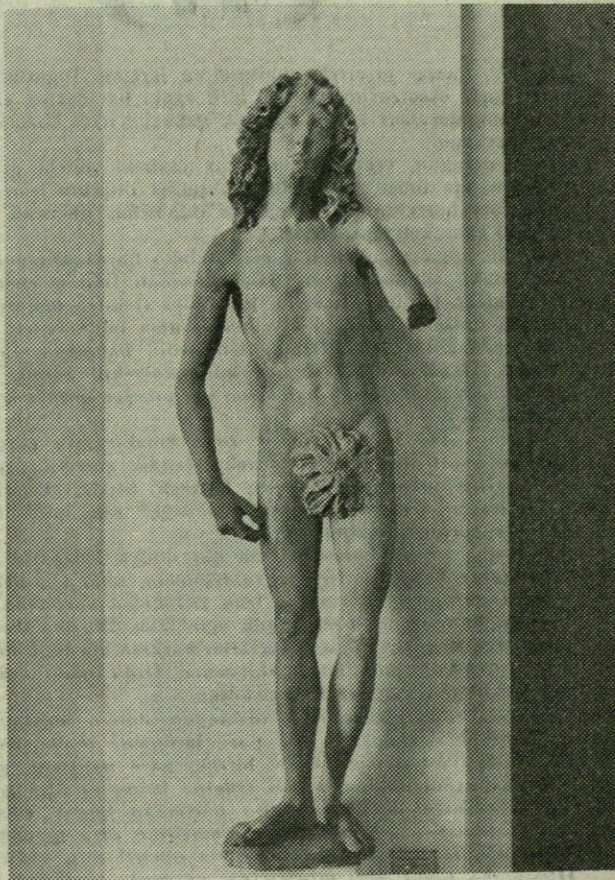
Nik neuk, gizadiak orain hainako denbora erotizatuak ezagutu dituela uste dut eta oraingoan baino erotizatuagoak ere izan dituela esatera ausartuko nintzateke, zenbaitentzat hau gehiegikeria badadi ere. Begira diezaiogun historiari.

Izan diren gizonen eztabaidatu izan dute ea zein zen aingeruen kuntza, seksoa; hau, noski, libidoren jasotze bat litzateke baina, hein berean, seksu bizitza indartsua zutela adiaraziko luke. San Tomasek, santuak, ukitzen ditu gai hauek.

Pentsa dezagun nolakoak esaten dituen Bocaccio-ren «Decameron»-ek, edo eta nolakoak agertzen diren Egiptoko pharaok eraiki zituzten obeliskoetan, faliko kulto baten agerri, orobat seksual pintura ere historia osoan zehar. Ikus beza irakurleak edozein arte liburu, eta esan diezadala gero, zein inpresio ukan duen joan diren aldietako «santuez». Berehalakoan ikusiko gure aurrekoen erotik adierazpenak gotiko pintura bikainetan. Bosch eta Brueghel, Cranach eta Dureroren seksual alderdia begiztatuko gure eta, zer esanik ez, Da Vinci nahiz Mixel Angelo baten anatomiak. Rembrandt batekin haragia bere handitasunean agertzen zaigu. Joan zaitezke Louvre nahiz Pradora. Eta ez natzaio jarraitu nahi letania honi.

Eskulturak ere ederki asko salatzen digu gure aurrekoen berotasuna. Krajuráhoko eta Eguzkiaren tenplo indioetan erotik eskultura sail kilometriko bat aurki daiteke estaltze edo koito posturan, eta X. mendekoak dituzu. Izugarriak dira; gu, europar planteamendu hauez, gizon ttattar batzuk besterik ez gara erotismo agerkunde masibo eta harrizko haien aurrean.

Muestra bi, azkenik, gure aurrekoen erotismo gorria ikus dezagun eta gaurko bide honi bukaera eman diezaiogun. Literaturaz ar inatzaizu: «Mimes des Courtisanes» Samosatako Lluçia-rena eta «Kamasutra». Lluçia, bizitzari buruzko greziar aberastasuna eman nahi

dizkigun greziar bat duzu, II. mendekoa. Gure gaitz, tristura, samin, atsekabe eta oinaze ororen erremedio bakarra amodioa dela dio, fisiko amodioa gainera. Grezia ez da izan «jakinduriaren» nahiz «egiten jakitearen» eskola bakarrik, maiz gure ikastetxetan irakatsi diguten bezala; plazerraren eta lizunkeriaren eskola ere izan da. XX. mende honetako erotik gaiztakeriatxoak, hutsaren hurrego dira I. mendeko seksual plazerren ondoan. Picasso izan da, azken aldion, Greziarekin gehien konektatu dena.

I. mendetik IV. mendera arte indoarentzat idatzi ziren «Kamasutra»-ko amodio esaerak. Sanskrito ederez idatzi zen obra. Egiaz, erotismoari opalduriko monumento bat duzu. Obra honetan, Baudelaire-k zioen bezala, «dena ordena da eta edertasuna, lujoa, baretasuna eta lizuna». Gorputzak bere seksual askatasunean daude deskribituak, eta eutsi ezinezko indarrean.

Ez dut uste iragan aldietako testigutza gehiago aipatu beharra dagoenik. Hauke bakarrik esango genuke: ez ditugula garaitzen jakin erotik historia luze honetako sekso-amodio bibentziak.

Honegatik esaten nuen haseran gauzak ari direla aldatzen baina... ez dela horrenbesterako ere. Badaiteke, XX. mendea «ritornelo» bat izatea. Baina aski aguro da oraindik orain bizi dugunaren egitura aztertzeko. Iraganaren ikuspegia falta zaigu.

EDORTA KORTADI OLANO

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea
ERREDIZAK - EDERGALLUAK
EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK
GAZTEIZ (Vitoria)

POSTAS, 48

ZERUKO ARGIA SALTZEN DA:

ELGOIBAR
M. Gorostiza

EIBAR
Angera
Markina
Iriondo
Eguren
Gisasola
Barela
Alday
Aranburu
Estanko, 11
Isasi
Simon
Amana
Uraui
Urizar
Siglo XX

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
gahadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserriar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gafiera esne putzuak,
Olek guziak berekin ditu
Fanderla'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

Haurra gizartekotzen

(II)

Hau da, haurra gizarteko ohituretara jartzen. Inguruko giroak garrantzi handia duela ekintza hortan, eta giro egoki bat osatua ez dagoen bitartean haur bat munduratzea erantzukizunik gabe jokatzeko litzatekeela esan genuen orain aurrekoan.

Eman dezagun, erantzukizun osoz erabaki dutela gurasoek ondorengo bat sortzea, eta umea jaio dela, eta pozez onartua izan dela etxan. Dena egina ote da horrekin? Nahikoa ote da, behar duenean janaria eman, eta garbi-garbi sahaskan gordetzea?

Oraintxe hogeitamarren bat urte halako burutapen gaizto bat izan zuen erdi erotutako sikologo zoro batek: hontan jardun zuen urte oso batez: gartzela batean jaiotako haurren jokabidea (jaiotza ondorengo lehen urtean) Fraisoroko antzeko haurtegi (1) bateko ume talde baten jokaeraz gonparatuaz. Gartzelakoek, egunean hainbat ordu, bakoitzak bere amarekin egin ohi zituen. Haurzaindegikoek ez: haurzainerekin bainik (Ezaguna da. horrelatsuko haurzaindegietan hamarren bat umeren ardura izan ohi duela haurzain bakoitzak).

Lehenengo lau hilabetetan ez zuen halako zera berezirik nabarmendu bi taldetxoaren artean gure jakintsuak. Handik aurrera, ordea, aurrerakuntza handia egiten zuten gartzelakoek. Besteak, berriz, atzerantxa geratzen hasi ziren. Urtearen bukaerarako nabarmenegia zen talde honen atzerapena. Besteaz gonparatu, jakiña.

Aurreratu, umeak haziokin izan ohi dituen harreman guztietan aurreratu zuten talde batekoek irripak-erantzunetan, oihu eta irrietan, beso-luzaketan t. a. Inguruko gizartearekin izan zitaketen harreman orotan alegia.

Gerora, beste zenbait sikologok egin izan dituzten ikerketa lanetan, ondoren berdinotara iritxi dira: haurraren hazketa eta hezkuntza on batetarako, ez direla nahikoa jana eta garbitasuna. Ordu ugari eskaini behar zaiola umeari desarrollo on bat babesteko.

Izan ere, umeari eskaintzen dizkiogun alditxo hoietan eskaintzen diogu batera jardunerako aukera ere: gure jardunari beste jardun batekin erantzuten ikasten du umeak. Gure hitzak, gure irripak, gure keinak t. a. berealdetiko erantzun batetarako eragina baino ez dira gertatzen. Helduontzat galde-erantzunak direna, dira harreman horiek umearentzat. Hasiera bateko harreman simple hauetan oinarritzen dira geroagoko gizarte-harreman guztiak: hauen aurrebaldintza eta oinarri dira haiek.

Hontaraka berez argi ikusten da, ez duela harreman hauetan asko aurreratu hortarako beharrezko diren baldintzak izan ez dituen haurrak. Eta gertatu, horixe gertatu ohi da gorago aipaturiko haurtegi horietan. Baina baita beste hainbat familietan ere. Negoziok, tenis-jokuak eta beste, beren haurrak baino garrantzizkoagoak bai dira zenbait gurasorentzat.

Gure gizarte aldrebes hontan amak bete ohi du gehien-gehienetan egin behar hori. Baina berdin-berdin bete genezake gizonezkoak ere. Eta bete behar genuke. Haurra ez bai da amarena, gurasoena baizik.

Aipaturiko harreman horiek badute beste zera bat ere. Harreman horiek dituzten pertsonen artean halako lotura berezi bat sortzen bai da, santimentuzko lotura sakona alegia. Eta lotura hau behar bezalakoa izatekotan, bere ordutxoak eskatzen ditu. Lotura hau arinegia bada, edo zalantza gehiegizkoa bada, ume horren bizitza, barrua ekilibrio tikikoa izanen da. Honen ondorenak, berriz, denontzat ezagunegiak, gero jostaketan jarduteko.

LONTXO OIARZABAL

(1) Fraisoroko haurtegiaren zenbait ekongereen seme-alabak, jasotzen dituzte.

Sadomasokismoa eta heziketa

Azkeneko lanetan, psikologiak heziketari eman die zaziokean oportazioak aztertzen saiatu gara. Gaurko hontan, E. Frommen ideia batzuei jarraiki, hain entzuna den sadomasokismoa ukitu nahi genuke.

Badakigu haurrak, jaiotzen denean, bere izakia eta ingurua ez dituela ondo bereizten. Heziketaren eginkizunetarik bat hori da: haurrari laguntza eta ereduak eskaini errealismo batetan bereizketa hori lor dezan. Beste hitz batzuek esanik: askatasun bidean lagundu, egunen batean bere buruaren jabe izanik, egokien diren loturak eraiki ditzan, askatasunean, lanean eta maitasunean mundari eta gizarteari osakuntza berri bat emateko.

Bainan askatasunaren pixua garratza da. Eta pertsonok pixu hori askotan aldeni egin nahi dugu, lotura desegoki batzuek geure buruari ezarriaz, bakardadearen garratza ez nabaitzeko.

MASOKISMOA ETA ASKATASUNA

Bere burua guttiagotzea, ezerrez bezela nabaitzea, daduzkan indarretan uste onik ez izatea: hara hemen masokismoaren gakoa. Sentimendu hauek, askotan, benetan dituen akats eta ahulerien irudi ez dira. Kanpoko indarren menpeko bere burua nabaitzea, bere buruan tinkotasunik eza, «nik nahi dut» ezin esana: hortik doa gizon hauen biziera. Extremoraino joaten bagara, bere buruari minak eman eta zigortzeko joera ikusiko dugu.

Joera honek era desberdinak har ditzake: pertsona batzuek beren buruei kritika eta akusazio garratzak zuzentzen dizkiete. Zeruetako indarren dohai bat bezela onartzen dute gaisotasun bat. Maitatzen dituzten pertsonen hitz gozoak eta ederrak zuzendu beharrean, barne indar izkutu batek eraginda, min emateko hitzak zuzentzen dizkiete, haien adiskidetasuna galtzen dutelarik. Kaltegarrienik zaizkien portaerak aurrera daramatzate.

Izaera honi lotuta esplikatu ditzakegu zenbait pertsonaren sekso joerak. Beste batek zuzentzen dion mina eta sufrimendua nabaitzean bakarrik lortzen dute sekso gozapena. Beraz hemen ere seksoa eta nortasuna lotuta da. Sekso masokismoa izaera bereizi bati lotuta dago.

SADISMOAREN INGURUAN

Sadismo joerak eta masokismo joerak pertsona berdinetan egon daitezke. Joera hauek zer era eta agerpen azaltzen dute? Alde batetik, besteak tresna bezela hartuta, berauengan muga gabeko agintea darabilte. Bestalde, joera honen muinean datza zapaltzea, makurtzea, dadukaten guztia kentzea. Azkenik besteak sufrimenduan eta minetan murgilduak ikusi nahi dituzte eta hau dena era aktibo batetan besteak ezinezko, erorialdiko eta lotsaldiko egoeretan ezarriaz.

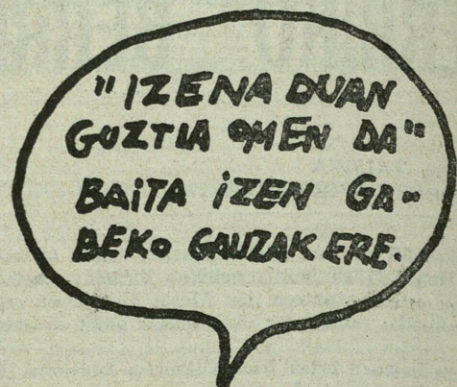
Gehienetan joera hau inkosiziente egoten da. Eta zuritzeko itxurazko arrazoiak izaten dira: «Ni zure gain nago, zuri komeni zaizuna ezagutzen dudalako», «Ni hain haundia eta miresgarria izanik zure menpekotasuna jasotzeko gai naiz», «Zurekin nahi dudana egin dezaket, zuregatik hainbeste eta hainbeste egin dudalako». Edo beste arrazoi hau: «eraso batetik obekien defendatzeko lehenik besteak atakatzeko da».

Hala ere sadikoa ezin da bizi menpekorik gabe. Bere menpean duen pertsona, beharrezko du sadikoak. Gizon eta emakume arteko zenbait harreman honela ulert dezakegu. Gizon sadiko batek esan diezaioke bere emazteari etxea nahi duenean utz dezakeela. Eta seguraski emaztea apalduta eta minduta, erabaki bat hartzeko kemenik gabe etxean geratuko da. Bainan, egunean batetan, emazteak etxetik badoala adierazten badu hara hor gure gizona apalduta eta erreguka, bera gabe ezin bizi dela eta horrelakoak aitortuaz. Eta oraingo hontan, bihotza bihurtuta, benetan diola agertzeko gorlapenak, maitasun agerpenak, erregaliak eta abar zuzenduko dizkio. Bainan beti gauza bat ukatuko du: aske eta independentea izateko eskubidea.

JOERA HAUEN SUSTRAIA

Nola sortzen dira joera hauek? Inguratzen gaituen munduari erantzun bat eman beharrean gara. Eta hortarako geure barnean nabaitzen dugu lotu gabeko muin aske bat; eta askatasun horren pixua aldeni nahi dugu.

Masokista bide hortatik doa. Hara hemen bere arrazoi bidea: «Barnean dudana askatasun irrikia eta ezer ez naizela adierazten duen sendimentua, borrokan ari dira. Neure indibidualidadea ukatzen badut borroka amaituko

da. «Bere burua txiki nabaitzen duenean, minez eta aieneka aurkitzen denean, alkoholaren mende dagoenean askatasunaren pixua urrutiratuz joango da».

Honela, azaleko sufrimendua izkutatu da bainan barneko borroka ez. Egoera txar batetik aldegin nahi du eta aurreratu duen bidea sasi bide bat besterik ez da. Baina, barnean beti ukanen du lotura haieztatik aldegitiko irriki izkutu bat.

Eta sadikoak? Lagun urkoa erabat azpian jartzeko gosea du, bere nagusi absolutoa izatea irixteraino. Eta era bateko nagusia, izateko erarik errazena, defendatzeko posibilitaderik gabe dagoenari sufrimendua ezartzea da.

Askotan joera hauek, sadismoa eta masokismoa, pertsona berean agertzen dira. Eta, inolaz ere, elkarrekin lotura haundiak dituzte. Norberaren responsabilitatea ezin eramanaren pixua, bakardadearen tragedia, nitasunaren ahulezia, munduari askatasunean aurpegia emateko trebetasunik-eza: hona hemen sadiko masokistek zein gauzatatik aldegin nahi duten. Sadikoak menpekoaren beharra absolutoa daduka eta masokistak zapaltzailearen azpian bizitzeko erabateko beharra. Lotura zikin hoietan nahasturik nitasunaren osotasuna galtzen da.

HEZIKETA ETA SADOMASOKISMOA

Zerikusirik ba ote du heziketak sadomasokismoarekin? Esan dugunez, izaera hauen sustraiak, nortasun guztian errotzen dira. Sadikoa aginteakeriarekin eta destruktibitatearekin lotuta dago, masokista menpekotasunarekin eta ahuleziarekin bezela. Pentsa dezagun izaeraz hitzegiten ari garela eta ez deitura hauen bidez bururatzen zaizkigun sekso perbersioez.

Gogorkeriaz eta agintekeriaz jantzitako familietan sortzen dira batez ere honelako izaerak. Haurrari inziatibarik uzten ez zaionean, heziketaren tresna garrantzitsua gogorkeria denean, zigor haundien aurrean ikara eta larritasuna nagusitzen direnean, ahuleziak eta konplejoz betetako gurasoen nortasunak haurrari ezartzen zaizkionean, makilaz eta jipoiez haurren izaerak haundien erara moldatu nahi ditunean, gerora honelako nortasunak sortzeko baldintza ederrak oinarritzen ez ahal gara ari?

PELLO AIERBE

JOSTUNDEGIA

MODISTEGIA

UGARTE

Urbietan, 66

DONOSTIA

RIKARDO

OPTIKA ETA FOTOGRAFIA

Begietarako kristal bigun eta irmoak
Betaurreko galgatuak
Eguzkitarako betaurrekoak
Prismatikoak
Eztaietarako eta egun haundietarako argazkiak
Margoizko argazkiak
Argazki zaleentzat
Fotokopiak
Kale Nagusian, 12

TOLOSAN

Donosti-Currerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI
SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Beler Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perira Joan
etorriak

Baserriaren alde

ERAMAN-EKARRI'ra

AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkiñak: 421869 - 427726

Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

Transportes

azkar s. a.

ERAMAN-EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almeria, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora Joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

ELIZAREN BERRI

IRAILTZA BERTAN GELDITZEA DENEAN

Jakina da, egun hauetan, jende askok, miloitik gora, eman diola ihesari Vietnamen. Iparretik hegoaldera. Horrelakoxe zerbait gertatu zen 1954ean ere: errejimen komunistari ihes eginik, Hego Vietnamgo gobernariaren «babesera» jo.

Zertan datza, ordea, ihes horren sustraia? Batzuentzat arrazoi bat izan da, besterentzat beste bat. Hego Vietnamgo gobernariak, fenomeno hori beren posturaren justifikaziotzat hartuko dute hartzen dute; herriak ez du bizi nahi komunistak agintean, diote; halatan, historian gertatu izan diren ihesaldi handiak aipatuko dituzte: aleman naziren aurrean Frantziaren gertatu zena, esaterako. Gobernari horien kontrakoek, berriz, beste arrazoin bat emango dizute: ihesari beharturik ematen dio jendeak, diote; Hego Vietnamgo gudarosteek jendetza xehe hori guztia bere babesgailutzat darama bere atzetik.

Bata eta bestea, arrazoin ximpleegiak bide dira horrelako fenomeno baten sustraia esplikatzeke orduan. Baina, arazo negargarri eta ikaragarria hor dago: hainbat eta hainbat jendearen negar eta axanpa. 1954ean gertatu zen bezalatsu, esan dugu arestian.

Alde bat nabari dugu, ordea, ihesaldi biren artean. 1954eko eta oraingoaren artean. Orain dela 21 urteko hartan, katolikoak, beren apaiz eta apezpiku eta guzti, erabat joan zirela hegoaldera. Oraingoan, berriz, katoliko masibotasunik ez dago. Eta apaiz eta apezpikurik gehienek ere, bertan gelditzea erabaki dute. Herri sufrikariarekin batera; harekin batera; herri sufrikari bezala.

Zer dela eta jokabide aldaketa hau? Ez ote da oraingoan, 1954ean bezala, komunistak agintean beldurrik? Ala zein aldatu dira ikusmoduz eta jokabidez: katolikoak ala marxistak?

Hona zer dioten Kanadako apaiz batek, Da Nang-en eritegiko zuzendaridena: «Ni neu, bederen, bertan geldituko naiz. Zenbait egunen buruan, agian zenbait orduren buruan, ordena moldatua izango dute aurrean ditugunek; dena hobeto izango da orduan». Vietnamgo herriak, 1954etik hona, esperientzia gogorra bezain bizia ukan du. Ongi jabetu da, ez dela aski anti-marxista izena eramatea marxista baino hobea izateko. Hori bera ikasi bide dute, bai aipatu apaiz horrek, bai bertan gelditzea erabaki duten Vietnamgo apezpikuek. Bestalde, apezpikuaren egitekoa zertan datzan ere ikasiago dute azken urteotan: egoera larriaren agertzen dela nabarmenki herriarekin dagoela, herriaren zerbizurako dagoela. Oraingoan bederen, 1954ean ez bezala, bertan geldituz, esenplu bikaina man diote Vietnamgo apezpikuek bertako jende izutuari, eta mundu guztikoari.

Baina, esan beharrean naiz, jokabide aldaketa hori ez datorrela denboraren denbora igaro hutsez. 1954etik hona Vietnamgo apezpiku eta apaizengan nabari den aldaketa hori beste zerbait sakonagori zor zaio: izan duten esperientziari. Zeren gure artean ere, 21 urte 21 urte dira; baina, harako apaiz harena entzun behar izan dut oraindik orain. «Ni Euskal Herrira itzuli? Bertako arazoak konpontzen direnean etorriko naiz. Orain oraingoz ez zegoen eta zer eginik!». Politika kontua, ez da? Estudia-tzera joan, eta bertan egin bere dendatxo goxoa. Eta halakoarentzat, 21 urte 21 urte izan arren, herriaren esperientzia bizia falta, nor bere dendatxo goxotik irten, eta herriaren dendatxo zakarrean ari ahal izateko. «Ekaitzaldia igaro ondoren, herriak ez dik hire beharrik esaten ahal izateko halako gizon «praisku» jaunari».

Txarrena da, batek baino gehiagok egiten duela gure herrian hori bera; materialki herrian bizi arren, «utz nazazue pakean» esaten dizu batek baino gehiagok. Oraindik orain, apaiz ez den —eta izaera modu horrekin ezer nahi ez duen— gizon konprometitu batek ere, halaxe esaten zidan: «behin baino gehiagotan etorri zaidak gogoia, dena utzi eta Pakistana-era joateko».

Idazki hau irakurlearen eskuetara iristerako, Vietnamen gertakari handiak gertatu izango dira; ihesi dabilzanek, ez dute seguraski komunisten eskumenetik ihesik egiterik izango; Vietnam guztia izango da komunisten esku. Halere, beti geldituko da ihesi ibil gogorik: kilometroak eta kilometroak kurrituz ez bada, herriko arazoei «hor konpon» esanez, edota «ghetto» itxi bat eginez. Zera datorkit burura: «Diognete-ri karta» deritzana, hirugarren mendekoa. Zera bait dio: «Kristauak ez dira bereiz gaineratikoetatik, ez herrialdez, ez hizkeraz... noiz grekoen hirian noiz jentilenean bizi dira... hala eta guztiz, garbi dagite aitor arruntaz gaindiko bizi-eraz... gizaki guztien maitale dira».

Vietnamgo kristauak una larri honetan hartu duten postura, eskolabide gerta dakiguke.

AMUNSA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Gestaria, 10 - Urrutizkifia: 417751 - Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE-TXUKUNKETARAOKAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkifia:

Etxekoa: 65 19 60

Landolakoa: 65 19 33

URRETUXUA

Urrutizkifia:

Landolakoa: 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7'gn

ON KOSME ETA EUSKAL IDAZLE ELKARTEA

IRRIPAR GAIZTOZ datorkit On Kosme.

On Kos.—Gizaajoa aiz, Jokin. Bi ertzetako idazleak elkartu? Zakur amorratuak, nola elkar daitezke? Ezkerrekoak eskubiko ankatik eta eskubikoak ezkerretik tenk eta koska atozkidanean, kantzontzillo utsetan, jendeen parragarri utziko aute. Borondate onenazekin atorela? Orrelakoak larrutu eta gurutzatu egin oi zetiarte. Gaiztoz datorrenik iñork ez dik aitortuko. Bai ertz batekoak eta bai bestekoak euskera eta Euskal Erriaren Salbatzaile agertzen dituk. Bakoitza bereaz itsutzen duk. Itsuen burruka tristea! Itsuak bere baitan baizik ez dik ikusten; berenetik kanpora guztia diate beltz.

Jok.—Guztiak ez dira egongo, noski, ainbesteraioi itsututa. Bakoitzak bereari eutsi arren, bestetan ere borondate onik eta egia apurrik ikusten dakien idazlerik izango dugu, bai ertz batean eta bestean.

On Kos.—Agertzen diren baiño geiago, ager daitezela ba plazara. Emen nabarmentzen direnak besteak dituk; zirt eta zart erruki eta gupidarik gabe barrukatzen direnak, alegia. Bakoitzak bere gramatikakoa. Bakoitzak bere euskera. Au duk atarramentua, au. Bakoitzak bereari gizatasun eder batean eutsiko balio! Baiña bai zera; gramatika aitzaki jarrita, bazirudik gizona egurtzea atseginakoa zaigula. Ni, gramatikaz ez jakin bat nauk; aurrek, taka taka bezela, ibilliaz eta jardunaz zerbait ikasitakoa. Euskera zoragarrienean, zenbat lelokeria eta txatxukeria esan daitekeen! Zer nai duk? Bakoitza bakoitza duk; urrezko plateran tri-paki zikiñak jan baiño naiago dizkiat lurrezko kaxuela traketsen angula gozoak. Aal dela idazkera eta mamia, biak aalik eta bikaiñenak izan bear dutela? Aal dela bai, noski. Guzti ori ordea, arraio zego? Guztia Goikoak bakarrik zeukak. Andre Petronilak, gure erriko Markesak, bere milloien ondoan, edertasun piska bat geiago, naioko llaie, noski; baiña bere bi begi okerekin bizi bear arek ere!

Jok.—Martxela Txor-Txorren antza dugu berritsukerietan asten zarenean. Gaurkoan, gañera, bizar labana bezain zorrotza dakartzu mingaina. Zurekin ere zaila zaidake euskal idazleen «Elkarte»-ori egitea.

On Kos.—Ene, Jokin. Txiritak, mutil zaar gelditu zala esan zian, kobarde aundi bat izanik, semeak gellara ez bidaltzearen. Ni gaixorik nauk; biotza pipiak jota; burrukarako ez nauk gauza; kobarde egiñik nagok lanketa oietarako.

Jok.—Bla... bla... bla... jarduteko ez zaude bada oso kobarde!

On Kos.—Mingaina galtzen zaidanean, agur, On Kosme. Arenak egin dik. Ekin, orduan, kanta-kantari: Pater Noster, zurlora laster.

Jok.—Arren eta arren, zaude beindik isillik. Esperientzia aundiko gizona zaitugu eta bi ertzetatik egin daitekeen «Euskal Elkarte»-ri buruz, zure iritzia guztiz irteregarria izan daiteke. Elieziaiozu bada beindik ariari.

On Kos.—Urteak ditudalako, esperientzia? Ago isillik. Zaarrok erabiltzen dugun arma bat duk ori, gazteak ixillarazteko: «Ik zer esperientzia duk ba? Arrazoiaren ordez, geure esperientzia zerabilkiagu aotan. Urteak eta esperientzia ez dituk bat. Amaika agurek ikusi dizkiate San Pedoren bizarrak, munduan esperientzia aundirik lortu gabe...»

Jok.—Nere onetik atera bear nauzu gaur azkenik, On Kosme.

On Kos.—Ik dioan Elkarte ori jartzeko bearko duk ba Job Santuak bezin pazientzia aundia. Ik ez duk eta ez duk balio «Elkarte» ortarako. Ik dioan «Elkarte» ori alferrik xamarrekoa ote den nauk. Leenago naioko puskata ez ote zegoen euskal idazleen artean, beste «SEKTA» berri bat sortzeko? Elkarte orren bizkarretik ertz bateko eta bestekoak algaraz parra egiteko? «Elkartuei» irri-par gaiztoz, adarra jotzeko? Uste duk ertz bateko eta bestekoak, euskal gaitan, zerbaitetan bateratu daitezkeenik? Ta... ori ez egitezkerok, zertarako duk «Sakta» berri ori?

Jok.—Orren beltz ez dut ikusten etorkizuna. Elkarrekin gizatasun ederrean mintzo badira, uste dut batasunerako pauso bat aurrera eman daitekeela. Gutierrez beintzat elkarri zor diogun itzal-begirune eta errespetoa, elkarri mintzatuaz ikasi aal izango dute.

On Kos.—Ezti mordoia bearko duk orretarako. Ta

gure artean piper miña eta xaltsa gogorak maiteago dizkiagu. Ta ez duk aaztu bear, Elkarte orrek kritika zorrotzean eztabaidatu bearko dituela ainbat eta ainbat euskal gai.

Jok.—Orixe da ain zuzen ere «Elkarte» orrek egin bear lukeena: Aztertu, ikasi eta erabaki euskal gaiak; baiña elkarrekin aserratu gabe, gizatasunean, elkarrekin konprensiotan.

On Kos.—Asmo oiek aurrera eramateko, Ertz bateko eta bestekoak, maai inguru batean biltzean, eurak aukeratutako Zuzendari edo moderadore zorrotz bat bearko diate; bere esanetara, ezaiparik gabe, egon; Bi edo lau batera, bla bla mintzatzeko asten badira. isillaziko dituen; deadar eta oi u aundiz beren arrazoiak besteei, nai eta nai ez, ezarri nai dizkienei muturra estutzeko mosala jartzen dakiena.

Jok.—Batzarkideei, zer kondizionamentu jarri bearko zaizkie maai inguruan biltzen direnean.

On Kos.—«Mugimentu» ori aurrera eramateko, Printzipio Fundamental batzuk nai ta nai ez onartu bearko dizkiate. Ximpleak, baiña oso bearrezkoak nere-kiko:

1goa: Beste ertzeko ori pertsona eta anaia dut/ Errespetoa eta maitasuna zor diot.

2goa: Ni ez naiz egia osoaren jabe. Ni ere okerean egin naiteke.

3goa: Beste oien iritzia ez da guztia gezur; egia- ren pusketan baten jabe izan daitezke.

4goa: Aberastu naiteke bestearen egia pusketare- kin.

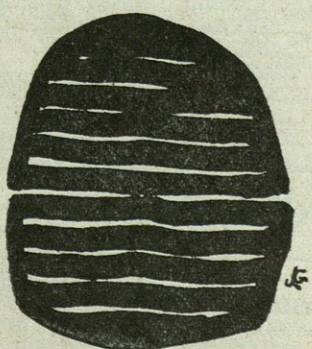
5goa: Izketatzerakoan egia eta argi billa joan bear dut; ez neure pentsaera, nai eta nai ez, aurrera ater- tamera.

Jok.—Bukatzeko, On Kosme: Zu zér ertzetan zaude?

On Kos.—Ni bezelakoan egoera tristea duk, Jokin. Gu ez gaituk ez ar eta ez eme, ez goiko eta ez beeko, ez aurrerakoi ez atzerakoi. Agirretxek egin nai duen «ZUBI» orretan, erdian nauk, negu gorrian, erdi billa- tsik, ezkerrean eta eskubira begira noiz euskaldunak geiago batuko, otzak erdi illik, pulmoni izugarri bat arrapatzeko arrisku bizian. Gurea baiño egoera tristea- gorik, ba ote zitekek, Jokin?

Jok.—Zaude isillik, On Kosme. Zure illetak iñork ez ditu sinesten. Siberiako otzak berak ere ez du garbi- tuko ain erraz gure On Kosme.

AROSTEGITAR JOK

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIA

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

mutriku

KARITAS

Mutrikuko Parrokiko Karitas, Gipuzkoako (Diocesis) Karitasen laguntzarekin, SANTO DOMINGO DE LA CALZADA eta ESKARAI bitartean dauden «Koloniar» bi joanaldi prestatzen ari dire udarako.

Eguraldi aldaketa komeni zaien umeentzat batez ere, bederatzi urtetik amairu urtetakoentzat.

1. aldia. Neskak, Uztaillaren 15-etik, Abuztuaren 1.º arte.

2.º aldia. Mutillak, Abuztuaren 1etik, 18 arte.

Gai oni buruz zeaztasun geiagorekin jakin nai dutenak, zuzendu bitez Maite Illarramendi edo M. Anjeles Basurkorengana.

UDABERRIKO OPORRALDIK

Donosti-Aurrezki-Kutxak urteroko zozketaren bitartez antolatu oi duen «Udaberriko Oporraldiak» direla ta, zozketa onetan sarituak izan diren Antonio Egurbide eta bere emazte Juanita Belaustegi eta Salbador Agirregomezkorta eta Luisa Lezertua bere emaztea, BENIDORM aldera joanak dira aste-beteko opor-egunak lasai eta gozaro igarotzera.

Jakiña, zozketa onetan sartzeko, baldintza aukeratu dira: 60 urte beteak izatea ta Donosti-Aurrezki-Kutxako, Noiz-Naiko libretan, edo-zer diru-sartze egitea.

Joan etorri eta bertako egoera guztiak Donosti-Aurrezki-Kutxaren bizkar izanen dituzte.

Zorionak, eta aundikiro igaro ditzaizela opa diegu Zeruko Argiako irakurle zintzo diren bi senar-emazte jator auei.

ERROMARA DONOSTI-AURREZKI-KUTXAREN BIDEZ

Donosti-Aurrezki-Kutxak, Erromara 100 ibillaldi eratuak ditu. Ona emen bertatik jaso ditugun baldintzak:

ZEREN ZOZKETA DUGU?

Auentxena: 50 ibillaldi bakoitz, Erromara eta sari bat baino geiago ezin egokitu arpedun bakoitzari, ibillaldiari uko egiten dioten sariztatua, ez dute inolara ere, ordainbiderik izango. Oien lekuan, zozketa bidez izentatutako ordezkioak, joango dira.

ZEINTZUENTZAT?

Noiz-Naiko, Berezi, Erbesteratuen eta epe jakineko Libretadun jabeentzat.

NOLA ESKURA TXARTELAK?

Aipatutako epean, gutxienez 1.000 pezetako diru jartzea egin bearra daukazu. Sartzen dituzun milla pezetako, zenbaki-txartela dagokizu eta leendik Libretan daukazun 5.000 pezetako bakoitzeko beste txartela izango duzu. Oietzaz gainera, NOIZ-NAIKO eta EPE-JAKINEKO Libreta iriki berriei, milla pezetakorik aña zenbaki-txartel dagozkie. EPE-JAKINEKO libretan, Uztaillaren 5ean daukazun 5.000 pezetakorik aña zenbaki dagokizu eta Donosti-Aurrezki-Kutxako Elektronika-antolatzailaren bidez egingo da zenbaki sakabanatzea.

NOIZ ZOZKETA?

Uztaillaren 17an, DONOSTI-AURREZKI-KUTXAK, Iturrino kaleko 12 garren zenbakian daukan Jakintza-Aretoa eta Notario aurrean egingo da zozketa agiria.

ANDONEGI-tar Z.

durangoalde

Orain zenbait urte, Durango eskualdeko haurzuzatzen batetan, dantza talde bat sortu zen. Zortzi mutilek osatzen zuten, ez zen neskatxarrik taldean (hemen ere diskriminazioa edo), sortzailea mutila

zelako edo.

Urte batzuk igaro ondoren herrian dantza egitea baino lan garrantzizkoagorik bazela pentsatu zuten eta beste ekintza batzuetan sartu ziren talde hartako dantzari gehienak; haietariko bati ordeza haurren dantza talde bat sortzea bururatu zaien.

Ez zen errega izan haurren dantza talde hau aurrera ateratzea lehenengo urteetan, hauzuna txikitxo bat dela kontuan harturik baina bazuen mutil honek kementa eta hauzunako neskatza baten laguntzaz lortu zuten haurrekin dantza talde dextente bat osatzea, neskatamutikoz hornitua oraingo hontan.

Gure haurrek dantza ikasten ahalegin asko egin dute, eta hainbat tokitan dantzatu dituzte Durangoaldeko dantza zoragarriak, baina hor nondik sortu zaien sagarri harra; hauzuna hontako arima artzaiak, parrokoak alegia, dantza taldeko haur eta gaztetxoekin arimak (gureak baino garbiagoak dudu barik) galduko diran beldurreez edo, musturra sartu nahi izan du, baina zelan?

Talde honek urte honetan agerrialdi batetarako deia izan du eta gauzarik normalea eta bidezkoena taldeko arduradunekin hitz egitea da, baina zera... gure hauzunako parrokoak nahia izan du bera jabetu eta taldeko arduradunak kaka balira bezalaxe alde batera utziz, arduradun berri bat jarri, inoiz dantza taldeaz ez bestez arduratu ez den bat gainera.

Zelan erantzun dute haurren guraso eta beste haurzotzarak? Hemen dator kaka: betiko antzera pasiboki, bai ba, gure haurzotar gehienek zerurako merito gehiago irabaziko dutelakoan edo nahia dute elizgizon baten esanetara jarri nahiz beraren postura herriko zenbait gazterena baino txarrago ikusi.

Gure dantza taldeko arduradunei Egoak ebaki dizkie. Izango ote dira orain txori? hor zegok koxka.

ERREKONDO

arrasate

ABESTALDIA

Martxoaren hemezortzian, San Jose bezperan hain zuzen, Gurea zinean jaialdi bat antolatu zuten Danok-ekoek. Helburua gau ikastolaren alde zuten eta herriko erantzuna harrigarria izan zela esan behar da. Zinea (Topiko?) leporaino bete zen eta sarrera guztiak saldu ondoren ireki behar izan ziren ateak, kanpoan zegoen jendea sar zedin.

Abestaldian parte hartu zutenak haurrek ziren: X. Lete eta Miren Aranburu lehenengo zatian; M. Laboa eta Arza anaia bigarrenean.

Hemen ez dugu bakoitzaren agerpenaren kritika eginen; puntu bat ikutu nahi genuke, baizik. Askoren iritziz, jaialdia hotzegia geratu zen. Abeslari eta entzuleen artean izan behar den harremana ez zen sortu. Lotura bat lortu behar da bion artean eta, apika, hau ez genuen joan zen hemezortziko jaialdian ikusi.

Letek, handik egun batzuetara, Arrasateko jendea berezia dela zioen. Oso entzule eta hartzaile ona baina ez duela bere sentipena kanpora ateratzen. Baliteke, abestien hizkera edo erabiltzen den euskalkia gatik izatea, batzuetan, hemengo jendearentzat traba handia gertatzen baita.

Hala ere, gure ustez, gure herrian aspaldidanik egiten ez zen bezalakoa gertatu zitzaigun joan zen eguneko abestaldia.

ANTZERKIA

Esanda genuen bezala, Martxoaren hogeitabian Urnietako «Buruntza» taldeak bi antzerki saio eskeini zuen gure herrian. Taldea, Lurdes Iriondoren zuzendaripean, neska mutil koxkor batzuek osatzen dute, baina beren gaztelasuna goiti behiti zorazgarritzako jakinduriar mugitzen dira agertokian. «Buruntza» azpian, edo dena ankar gorako lurraldea da haien gaiaren izenburua eta, benetan, ikusi genuenoi ordu t'ardi ederra igaro zitzaigun. Lehenengo saioa ikastolako haurrei eskeini zitzaizen eta haur erantzuna ederra izan zen.

Bukaeran, hileko galderei ongi erantzun zieten orriekin aukera bat

egin eta gero, irabazleen izenak jakin ziren.

Arratsalde, bederatzi t'erdietan, ehun persona bildu ziren. Beharbada, antolatzaileek ez zuten hainbeste jende espero, telebistan abesti lehiaketa bat zelako... Hala ere, txalo berorik jo zitzaizen agertokian agerturiko neska mutilei.

HILEKO GALDERAK

Haur gehiagok hartu du parte Otsailean Urtarrilan baino. Eta zuzen erantzun dutenen zenbakia aurreko hilean baino handiagoa. Martxoan ez da eginkizun hau jarri, Apirilaren hogetaseian idatz lehiaketaren sarien banaketa izanen baita.

Hona hemen Otsailean Almen eta Arrasateko ikastolatan jarritako galderen saila:

G1. Donostia baino lehen ba al dakizu zein zen Gipuzkoako hiriburua?

E1. Tolosa.

G2. Aipa itzazu Bizkaiak dituen hiru kai.

E2. Bilbo, Bermeo, Ondarru, Elantxobe, Lekeitio...

G3. Aipa itzazu XVII garren mendeko hiru euskal idazle.

E3. Axular, Etxeberri Ziburukoa, Oihenart, Tartas, Materre, Argaignarats...

G4. Arabak bere muga barruan eta bereak ez diren lurak baditu, ezagutzen al dituzu? Noren agintapean daude?

E4. Trebiñoko konterria eta Orduñako arana. Burgos eta Bizkaiaren agintapeetan.

G5. Zein zen Manuel de Larra mendia? Non eta noiz jalo zen?

E5. Euskal idazle bat, Andoainen jaio zen 1.690 urtean.

G6. Inglaterraren agintapean noiz arte egon zen Lapurdi?

E6. 1.458 arte.

G7. Zein da Euskal Herrian sortzen den hibai luzeena? Zenbat kilometro daduka?

E7. Arga hibaia. 161 km.

G8. Ezagutzen al duzu XVIII garren mendeko Aramaioko antzerki egile bat? Zein zen bere idazlana?

E8. Pedro Ignacio Barrutia eta bere idazlana «Gabonetako ikuskizuna».

G9. Arrasateko erreketan zeintzu ziren parte hartu zutenak?

E9. Oinazinoak eta Ganboarrak.

G10. Zein da Gipuzkoako mendia handiena?

E10. Aketegia.

Hileko irabazleen izenak haurrek dira: Amaia Goikolea, Isabel Billar eta Izaskun Ayastuy. Hirurak neskatilak. Emakumearen urtea ote...?

BATZU

—Euskaltzaindiari laguntzen dioten erakundeen zerrenda handitzen ari da. SUDC-ek, Arrasateko solasalditako elkarten batzarreak hain zuzen, hamaika mila peza emanik ditu, nahiz eta guri esandako zerrendan ez agertu. Elkarte hauek ederki egin dezaketzen laguntza eskeini diote gure hizkuntzaren zaindariari. Ea nor datorrena...

—Apirilaren hemeretziaren II Sebero Altube Idatz Lehiaketaren erabakia harturik izanen da. Esan digutenez Almen, Arrasate eta Oinaziko ikastolatatik bidali dira lanxoak. Hogetaseian, Gurea-n, Lehiaketa honen sarien banaketa eginen zaie irabazleei.

—Hirurogei eta hamar irakasle izan dira Aste Sainduan eta Teknika Ikastetxean bildu direnak. Euskaltzaindiak muntaturik izan da ikastaro ttipi hau eta Euskal Herriko toki guztietatik abiatu da jendea Arrasateruntz. Larunbat sainduan bigarren mailako azterketa edo esaminak izan ziren.

—Hilaren hemeretziaren Danok-ekoek beren urteroko batzarrea edukiko dute. Ihaz gutti agertu zen San Viator ikastetxeko aretoa. Aurten hemendik dehadar bat egiten diogu irakurleari: Baldin bazkide bada joan dadila egun horretan aipatutako ikastetxera. Ea ihaz baino gehiago biltzen den!

MENDIAGA

idiazabal

ABESTI TXAPELKETA

Hil honen hamabian illunabarre-

ko zortzi t'erdietan ospatu zan Guraso Elkartearen lokalean gazteen-tzat abesti txapelketa jator eta eder bat. Herriko gaztetxo gehienak parte hartu zuten sei taldetan banaturik eta antolatzaileak Gau-Txorikoak ziralarik. Entzule eta ikusleak ondo erantzun zuten eta era hontako jaialdi eta txapelketak gaztetxoentzat oso hezigarriak diralako maizago antolatzen ahalegiñak egin behar giñuzke guztiok.

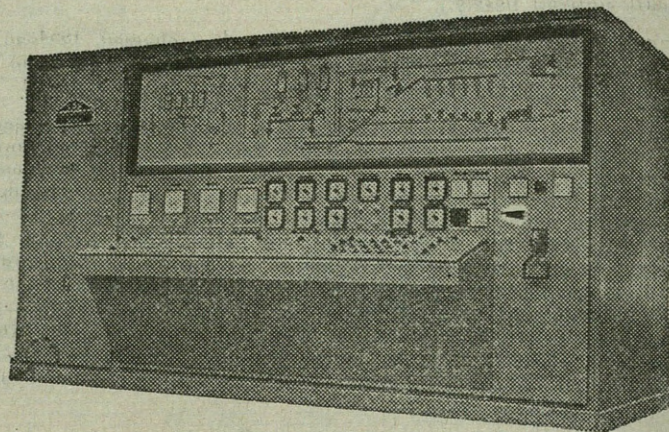
HITZALDIK

Hilaren hamaseian, Ikastolako arduradunek antolatuta, oso hitzaldi interesgarri bat izan genduan Luis Mari Satrustegui zuzendua eta «Ikastola eta bere helburuak» gai zuelarik. Hitzaldi honetara ikastolako guraso eta laguntzaile guztiak izan giñan deituak eta askotan ez bezela jendea azaldu zan lokalera ikastolaren berri jakin nahian. Luis Mari berriz berak dakian bezela argi eta garbi azaldu zuan ikasto-

lak zertarako eta nork sortuak izan ziran, beste ikastetxe batzuekin konparaturik nola arkitzen diran eta erakunde hau aurrera ateratzeko nola burruka egin beharrean arkitzen geran, goitik laguntza askoren zai egon gabe. Entzuleak alkarriketa iritxi zanean galdera batzuek egiñaz eta hizlariak erantzunaz amaitu zan ikastolari buruzko jarduna.

Hilaren 22an ere badugu beste hitzaldi bat, eta hau Siadekok Goierri buruz atera berri duan, «Goierri bailara industrigintza bidean» liburu interesgarri horren azalpena egiñaz, Goierriko Guraso Elkarteak erabaki duten eran herriari liburuaren berri ematea. Dutarik ez degu zer garrantzi duan guretzat geuk dauzkagun arazoaren berri jakiteak eta askotan konturatu gabe edo inportantzi handirik eman gabe ditugun gora beherari astin aldi bat ematea, beraz uste dugu jendeak arretaz hartuko duala.

AXARI

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez iraultzeko elektronikoko tresnak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak Ikusgailuak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorea berekin duelarik.

HYDROMATIK (Alemania)

Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzailea

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko loturak eta lanak

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak

RUAL (Italia)

Goi presiotarako uraga giltzadunak

TUROLA (Italia)

Ozkadurazko uragak

HYDAC (Alemania)

Indar irazkiak eta itzulerakoak

ADA

Uztai gisako euskarriak

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:

Jolastokieta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 ari) ta 353440 (5 ari)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15 - SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

ermua

Ikastolako beste langintzak beza-la, hau ere talde baten ardurapean aurkitzen da. Gurasoak, irakasleak eta herriko gazte jator batzuek osatzen dute talde hau; lan eta lan dihardute eta ala ere makaleko galera gertatzen da hilero!!! Hilean 38.390 peztako galera. Aurreko idatizetan agertzen genuen bezala, galera handiena ume gutti izatetik datorio ikastolari.

Eta zer egin du gaur arte talde honek? Kultura mailan eta zeharo debekatua dago, jaialdi, euskal-jai... batez ere EUSKAL direnak antolatzea. Gauzak horrela futbol partidak, pilota partidak eta antolatut dituzte. Herriaren erantzuna oso ona izan da. Beste herri askotan egin dutena, paper eta kartoi batzea alegia, hemen ere egiten da; baina hauen prezioa edo salneurria, lurretik omen dabila; gauza harrigarria gaur!!!

Eta orain bertan planteatzen diren ekintzak hauk dira:

- 1) Fabrika, denda eta antzekoei dei bat egitea.
- 2) Itsuen aldeko loterian jokatzela.

Lehenengoei idatzi hau zuzendu diegu:

IKASTOLA ZURE DIRU LAGUNTZAREN BEHARREAN AURKITZEN DA

Urtero bezala, betiko konfiantzarekin eta bizkortasunarekin, Ikastolak zure laguntza behar du.

Badakizu Ikastolaren beharrak gero eta handiagoak dirala. Eta Ikastola herriarentzat bada, herria behartua dago berari laguntza ematera. Asko gaude arduratuta Ikastolaren herri-langintza hone-tan: Kultura ekintza, folklore ekintza, euskarari eustea eta euskara irakastea, era guztietara eta alderdi guztiak informatzea.

Ermuko Ikastola aurrera eta gorantz doa. E.G.B.ko 5garren kursorarte ematen da. Gure seme-alaben heziketa ondo gertatutako titulodun irakasleen eskuetan datza, eta hau baino inportanteagoa dena, gure seme-alaben heziketa hobegotzearen alde izugarritzko gogo eta ahalegina egiten dutenak.

Baina ekonomia egoera galerazkoa da. Zure laguntza behar dugu. Herri guztia-aren laguntza behar dugu; izan ere, Ikastola, azkenean herri osoaren onerako da-ta.

Ondoren hileroko egoera agertzen dizugu, kontura zaitezten nundik eta nora gabiltzan.

LAGUNDU IKASTOLARI!!!

Bigarren aurreratu nahirik talde ekonomikoak era hontan egokitu du arazo hau:

JOKA IZAZU ITSUEN ALDEKO LOTERIAN ERMUKO IKASTOLAREKIN

Ikastola indartzea denon eginkizuna da. Euskaldun sentitzen garen ermutar guztiok gure hizkuntza zaharra eta ohiturak galtzerik nahi ez dugunok, IKASTOLAREN alde lana egitera behartuak gaude.

Orain ekonomia komisiok era erraz eta interesante bat herri guztia-ri eskeintzen dio, hau da: ITSUEN ALDEKO LOTERIAN JOKATZEA.

Zuk zeuretzat numero bat harrenezake hilean 100 peztatik. Hilean 100 pezta jokatu zenitzake eta aste-egunetako sortean sartzen zara. Zure numeroak urtetzen badu aste-egunean 1.000 peztako saria jasoko zenuke. Larunbatean urtetzen badu, 5.000 pezta jasoko zenuke.

Hain erraza da!; edozein egunetan toka lekizuke premio bat, eta BATEZ ERE era honetan badakizu denon eginkizun batean laguntzen ari zarela: GURE IKASTOLA EGITEN.

Gure asmoa gustatzen ahal zaitu? Joka 100 pezta hileroko itsuen aldeko loterian IKASTOLAREKIN eta era batera lagundu eta bultzatza. Topa hitzazu bideak, zure semeak, bihar, lekua izan dezan, IKASTOLAN, gure semeen irakasleekin hain zaila izanik egunero lanean dihardu gero eta aurrerago aurkitzeko. IKASTOLA, guk hain maite dugun euskararen zain-tzailea da.

Orain arte soinu onak entzuten dira; badirudi herri hontan ere ari dela euskaldungoa indartzen.

IKAS

oiartzun

PELOTA TXAPELKETA

Apirilaren 13an eta herriko frontoi- (kontsejupean), Eskolan arteko 1ngo pelota txapelketaren azken partidua izan genituen. Lartaun elkarteak antolaturiko txapelketa hontan, 26 bikote hartu dute parte eta garaile gelditu direnak:

Alebinetan: Gonzalez-Azpiroz, 16; Michelena-Rodriguez III, 4.

Infantilak B: Ezpona II-Azpiroz IV, 18; Atano XIV-Galdos, 11.

Infantilak A: Rodriguez II-Rodriguez I, 18; Sarasti-Azpiroz II, 9.

Goizeko 11etan eman zitzaion hasera, baina hiru partiduen aurretik, herriko Michelena—Azpiroz eta Michelena—Cazabon bikoteek jokatu zuten.

Otsailaren 23tik hasi eta, igandero partidua izan ditugu gure Kontsejupean. Holako pelotazale-tasuna ikusirik, nola egon gintezke frontoi jatorik gabe?

Herriko agintariak pentsatzen jartzeko moduko agerpenak dira hoiek; ikusten badute behintzat, eta hala dirudi; izan ere, zenbait sari udaletxeak jarriak ziren.

Bukaeran, pelotari guztiei sariak banatu zizkieten eta gertatutako oso pozik irten ziren. Kontuan har dezagun, pelotari guzti hauk, 10 urtetik 14 bitartekoak zirela.

Zorionak, Lartaungo pelotariei eta jarrai ezazute lanean. Honen ondoren, iaz bezela, Txapelketa probintziala antolatzekotan zarete noski. Aurrera, eta ea honela frontoia lortzen dugun, premiarik badu gure herriak eta.

MENDIZALEAK

Bazko astean (Martxoaren 31tik, Apirilaren 4era), Lartaungo Mendizaleen Elkarteak antolaturik gazte-entzakoak irtenaldiak izan zen. Akanpada gisa egina, baina base-ri batetan, Uztegi herrixkan. Noiz-pait ere Oiarzunen ikusi behar genuen talderen bat gertatutako arduratzen eta honelako gauzak eskeintzen. Denera, 44 bildu omen ziren, gertatutako eta hain gertatutako ez diren artean, alegia. Aralar inguruan ibiliko dira bainan ez asko, eguraldiak ere ez bait du behar hainbat lagundu. Berriro, noiz? Uste dugu, gertatutako eskertuko dutela eta gurasoek ere bai noski.

LABURZKI... HERRIAN...

—Haurtzaro ikastolak, datorren ikasturorako ume berrien zerrenda osatzen hasi behar duela eta deia zabaltu du.

Umea ikastolan sartzeko eskabidea, apirilean egin behar da, gero erabakia maiatzaren barruan hartze-ko. Hortaz ba, asmo hori duzuen gurasoak badakizue zuen egitekoa. Ez ahaztu oraingo umeak gero gizon eta emakumeak izango direla.

—1976-77ko ikastaroan eraikitze-ko asmoz, Oiarzunen eskola egite-ko 40 miloi pezetako izango omen ditugu. Gipuzkoako beste 8 herri-ekin batera, hemen ere E.G.B.ko eskola bat ezitekotan dira.

Hori, alde batetik eta Ikastolako asmoak? Ez dezagun lo hartu!

—Apirilaren 15 eta 17an, Gurasoen Elkarteak antolatzaile zela, bi hitzaldi izan ditugu, herriko gurasoei begira.

Gaia: AITA-AMA IZATEAREN ERANTZUNKIZUNA.

Hain jakin garri den gai hontaz, D. Manuel Odriozola, apaiza, mintzatu da.

—Zenbat ume izan?

—Zein jokabide dira ontzat ematekoak horri buruz?

—Zer dio Elizak gaur hainbeste aipatzen diren matrimonioiko beste arazo askoz?

Hitzaldi hauk Parrokian eman dira Leku berezirik ez dugun bitartean horrela beharko. Noiz arte?

—Lartaungo Mendizaleen Elkarteak antolaturiko hiru ibilaldi neur-tu:

Apirilaren 20an, Gertatutako 5 garrena.

Maiatzaren 3an, Eskolen artekoa (lehenengo hain zuzen)

eta Maiatzaren 11an, Haundien 5 garrena.

UZTARRI

andoain

Andoaingo euskalzaleok umezurtz gelditzera goaz; Lekuona Manuel Jauna, Oiarzun aldera badijoakigu. Zerbait baino gehiago zor diogula deritzat; gure artean bizi izan dan urte hautan eta ikasi nahi izan gen-noonontzat, irakatsi izan dizkigu irakaskizun ugari. Beronek eskeini dizkigunak, gure bizi guztian orda-intzeko unerik ez dugu izanen, noski. Bizitzera zoazen basetxetik ez ahal gaituzu ahortziko! Guk, zu ez zaitugu ahortziko, baina ikasleeri ere pozgarri izaten zaigu gutaz ez ahaztea.

Eskuartean ditugun bitxiak, eskutan ditugulako, zein ederrak diren ez gara ohartzen; gure ond-otik nahiz gure artetik joaten zaizkigunean ohartzen gara, zer edo zein galdu genuen. Lekuona gure artean izan danean, ez diogu eman, agian, behar hainbat onespen; be-hin baino gehiagotan gogoratu be-har dugu gure Oiarzuarra!

Urrutira ez zoaz jauna, baina gu-re suan bat gutxiago izanen dugu eta egia esan etxean aulki bat hu-tsik ikusteak goibeldu egingen du gure bihotza. Gurasoen babesa, hori da, babesa; zu bizi izan za-ran «Eguzki alde» etxearen alboan, «Gure babesa» zeritzan beste etxe bat datza. Gure ond-otik bazoaz baina behin baino gehiagotan joan beharko dugu zureganantz babes eske. Hori nahi genuke; urrutix-ago izanarren, zu, gure babesa izatea. Nik, ziur nago, babes hori ez diguzula ukatuko; ez dut uste behinere egin ez duzuna egingo diguzunik. Itxaropena eta ziurtasu-na baditugu. Agur Manuel launa, laister arte eta zuk badakizu nun uzten gaituzun, Andoaingo herri xe-he hontan; hatxerekin nahiz hatxe-rik gabe, beti ikasle, beti errudun, beti behartsu, beti iraultzaile baina beti, zuk irakatsirik, beti EUSKAL-DUN. Beste bat arte, zure ikasle. BINGEN.

Andoaingo herria, herri xehea, azalkeriarik gabeko herria, harro-keriarik gabeko herria!

Horretxegatik, Lekuona zaharrari egingo dion omenaldi-agurra herri xehe baten mailan egina izanen da, herrikoia; apalegia agian. Leizaur Akademiak eraturiko agurra; bero-ni inguratu zaizkio herriko beste elkarteak, ikastola dala, Peña Santa Krutz, Ontza, Zumeatarra, Ialgi, Agustín de Leiza, Orantza. Donos-tiako Herriko Kutzaren babesean. Herri xehe baten agurra da; biotz minberatu baten agurra eta xeheak, behartsuak, ez dituzu gaitzetsi be-har. Lehendik ere badakigu hone-lako zureganako agerpenak gogoz-koak ez dituzula, baina esker one-koak geranez, ez dugu inor min-beratu nahi. Aindoaingo herriak beure esker ona nolabait agertu nahi dizu eta bide hau aukeratu du. Onartuko ahal duzu noski!

Hilaren 27an elkar meza nagusia izanen da; ahal duten erriko se-me apaizak inguratuko zaizkigu; Joxe Mari Setien izanen da buru, ots, Gotzai iaunaren laguntzaile du-guna.

Ondoren, Gofii Joxeba jaunak hitzalditxo egingo du eta gaia izan-en da «Lekuona Manuel iauna-ren bizitza eta lanak». Bazkaria Berrospeko ikastetxean; hango giroa ez da nolanahikoa izanen! Bazka-ria joan nahi dutenak, beren izen deiturak idatzi bitzate, nahiz Ga-rinen estankun nahiz Minikost gu-tundegian nahiz Irulegiren bitxite-gian. Igar ezazutela egun on bat!

Bingen Olanotarra

itziar-deba

Luzarotxoan «gripe» zitalak be-reak egin ditu gure errian beste askotan bezela, adinean aurrera doazenak utsean-utsean berekin eramanez. Azkenaldi ontan orrela il dira gure artean: «Ibiya» base-rriko etxekoandre Kristina Beris-tain Basurto, Jose Mari Osarren emaztea. Andutz barrenean, toki izkutu eta paketsuan Etxekoandre-tza jator zintzoa Jaungoia-aren ize-nean egin ondoren, Berak eramane du. Bere senar Osatar Jose Maria, seme-alaba, billoba, suin, errain, eta Ytzia eta Debari ditun ain-beste senide artekoei gure dolumi-nak.

—oOo—

Baita Arrazketa baserriko etxe-koandre ona Maria Beristain, Al-dalurren alarguna. Ere joan zaigu Jaungoia-keituta, luzaroan osasu-naren menpe egonda. Auxe ere on-do ezaguna zan Deban goizoro-goi-zoro, negu eta uda, esne eta ba-razkiak saltzera etortzen zanez. Emakume opatsu, artu-emaneko zintzoa, Erri guztiak maite zuen etxekoandre jatorra. Gure samiñ-agurra bere seme-alaba, bilboa, suin eta erraiñari baita ostiango seni-deei.

—oOo—

Juan zaigu baita Agerreko Do-roteo gizon ezagun euskaldun ja-torra. Ez zuen ukatzeko euskaldun euskaltzalea izatea. Jainkoak orda-induko dizkio gogoan ditugun bere zintzotasun eta onomena. Agur Do-roteo.

—oOo—

Ustekabean beste ilberri batek ere samindu gaitu. Au idazten ari naizen aurreko egunean, bat ba-tean Embiltar Luis gizon langille zintzoa, langillerik bada. Amaika lan gogor eta astun egiña bere bi-zian. Azkenean ere lanetik etxera zetorrela illa da, besterik gabe. Jaungoioak izango dio bizitza on-tan, gogotsu egin dituen lan astu-nak.

Bere emazte Odriozolatar Kan-delaria, eta alaba bakar Miren Itziar ondo gogoan ditugu. ZERU-KO ARGIAren arpidedun jatorra neskati-lla gazte au. Debako ikasto-la sortu zenetik, bertako ikaskun-tzak amaitu dituen arte, zintzo ja-rraitu zaio euskal-ikasteak egiteari. Orain ikaste nagusiak egiten, ez dio Itziarri euskerak trabarik egin erderazko ikasi bearrak ondo egin aal izateko. Onelako neskati-llak nai nituzke nik, Gaurko Euskale-rrian. Bere eta bere amaren gaur-ko samifian lagun naute.

Goian beude ba emen aipatu di-tudan ildako maiteok.

—oOo—

Esan oi da guziok ez degula egun berean negar egiten, eta ez da ge-zur esatera au. Gaizka Ruiz eta Ane Lamariano, biak debarrak ezkon berri ditgu. Biak abertzale jato-rrak. Gaizkak euskal-dantza ede-rrik egin du gazte gertatxo zene-tik, bai jator egin ere. Ane bere-tzako moduko neskati-lla jatorra, bikote ederra egin dute orain arte, eta aurrera senar-emazte maite bi-tez. Elkar maitasunean arkitzen da zoriona. Eutsi zorion oni. Zorionak eta ezkon-ibilaldi gozo bat egin.

TENE MUJKA

pasai donibane

GAU IKASTOLA

Zuk ondo dakizunez irakurle, he-men herrian badugu euskara ikas-ten ari den taldetxo bat. Orain be-rriz, beste talde bat (20 edo 25 lagunetakoa) hasi berri da euskara ikasten. Egia esan, talde nahiko desberdina iruditzen zaigu; euska-raz zerbait dakitenak eta ezertxo ere ez dakitenak, nahastuak alegia. Hala eta guztiz, txalogarria derit-zagu bai irakasle eta baita ikasle hauen jokabideari ere. Dena dela, zer-nolako soluziobide izan dezake, urtero sortzen zaigun arazo honek?

IRAKASLE TALDE BAT SORTU

Gure herrixka honetan, euskara ahuldurik eta makaldurik baldin ba-da ere, ez dago zorionez arras gal-dua. Ez horixe! Are gehiago, az-keneko urte hauetan berpizten eta eraberritzen ari dela esango genu-ke, bildurrik gabe. Baina, urtero, gau ikastola antolatzen hasten ga-renean, bai herrian bai bailaran, IRAKASLEGOAREN EZA nabaritzen dugu. Irakasleak etortzen zaizkigu dextente; baina, denok hartzeko, er-di-ipurdizka eta ahal dugun eran be-tetzen dugu irakaslearen zuloa. Ge-hienetan gaizki. Orain dugu irakas-le talde bat sortzeko garaia. Uda baino lehenagotik eta datorren ikastaroa edo kurtsua hasi aurre-tik, zergatik ez dugu kutsilo bat antolatzen? San Juandik sail ede-rra osa dezakegu!!

Ea bada, bailarako herriok, saia gaitzen eta erein dezagun ORAIN. datorren ikastaroan geure Euskal Herrirako uztza ederra jasotzeko.

APIRILAREN 28an.

Ez zaitezela, irakurle, inorekin konprometitu Apirilaren 28rako. Ha-rezazu zuretzat egun hau, gazte, emakume edo gizon, zarena zarela. Zergatik? Hitzaldi interesgarri bat antolatua izan delako, umeen siko-logia gaia hartuaz. Aita Goena, si-kologo famatuak, emango digu hi-tzaldia. Denontzat antolatua izan bada ere, batez ere gurasoentzat zuzendua izan da. Apirilaren 28an beraz, arratsaldeko 8etan, izango dugu; gero, aste barruan, aztertu edo analizatuko dugu taldeka hitzal-di hau, eta Maiatzaren 5ean berri-ro 5ean berriro bilduko gara, ditu-gun zalantzak ager ditzagun.

EUSKAL UNIBERTSITATEA ALAJAINA!

Ez dakit irakurriko ote zenuten orain egun batzuk agertutako be-rria. Gure probintziako erdal egun-kari batek zekarkien berria. Alegia, manifestazio bat izan zela Gastei-zen (Vitorian), EUSKAL UNIBERTSI-TATEA jarri diezaguten erregutuaz. Bai, aitor dezagun, horrelako ma-nifetazio-protesta gutxitan ikusi ohi dugula.

INALURRETAK

zestoa

SANTA KRUZ JAIK

Aurtengo «Santa Kruz» jaiak ere gainean ditugu. Presaka gabiltzan garaiotan berehalaxe gaineratzen zaizkigu horrelako ospakizunak. Betidanik ohituak gaude egitarau-etan urtero gauza berdinak irakur-tzen eta, dirudienez jai gehienak duela urte batzuetako hildoiari ja-rraitzen zaizkiote edo egitarau-ek horrela adierazten digute behin-tzat.

Bainan salbuespenak ere baditu-gu eta gure ustez azken biurteo-tako «Santa Kruz» jaiak sail ho-netan sar ditzakegu. Iaz berezita-sunik ikusi bagenuen aurtan ez de-la gutxiago izango deritzagu. Aur-tengo egitarauari begirada bat bo-tatzen badiogu tajuzko berezitasun bat gutxienez ikus dezakegu.

Ohizko tanborrada, kalejira, meza Nagusi e.a. lehenengo legean ba-daude ere Santa Kruz egunean ber-tan eguerdiko ordu lean ospakizun, edo hobeto esan, oroimen berexi ba tizango da, aintzinako Batza-reen oroimena hain zuzen.

Guztiok dakikegunez, duela zen-bait denbora, Zestoako Udaletxeko Batzargelan Gipuzkoako Batza-rreak ospatzen zituzten gure au-rrekoek, beren herri arazoak era-baki asmoz. Oraindik ere aipatu gelan herri bakoitzari zegokion jar-lekua aurki dezakegu, bere izen eta guzti.

Hori dela bide, aurtan Batzarre-gelan azaltzen diren herrietako or-dezkari-ekin lehenengo Batzarren oroim-en bat ospatuko omen da.

Interesgarri benetan aintzinako ohiturak berriztatzea. Bainan bel-dur gara aurtengoa demokrazia kax-karragoaren agerpen izango ote den, garai haietan herri ordezkari-ak herriak hautatzen bait zituen. Izan ere, munduan zehar demo-krazia gero eta gehiago hedatuz joan bada ere ez dakigu hemen ez ote den alderantziz gertatu.

Halare eredu jatorrei begirunea zor diegu eta ez dugu oroimen ho-ri batere gaitzesten ez eta gutxia-go ere.

Ea datorren urtean beste berezi-tasunik nabaritzen dugun.

SANTA ENGRAZI ALDETIK

Urtebete inguru igaro ondoren, Santa Engrazi berritze lanak az-kenera iritsiak ditugu, dirudienez. Jakin dugunez Maiatzaren 18an, lanen bukaera dela bide antolatu-tako jaiak ospatuko omen da.

Hainbat larunbat arratsalde, igande eta jaietako lan neketsua-ren ondoren amaitutako lan jato-rraren poza datorkie orain hauzo langile prestu hauei. Egitaraua bu-katzeko badago ere aurki izango omen da kalean. Denbora gutxi ba-rru Zeruko Argiako orrialdeetatik berri zehatzagorik jakin ahal izan-go dugu.

ERTXIN HARRI

JOSE M. ALBERDI ELORZA

1922. urteko maiatzaren 29an Azkoitian jaio zen. Han bertan zura lantzeari lotu zitzaion, tradizional hornidura eta dekoratze lanetan aritzen zelarik.

Hamairu urterekin, Donostiara joan zen dibujo eta eskultura ikasketak egitera, «Artes y Oficios» eskolara.

1937an, gure herriak jasan behar izan zituen hainbeste arazoren tartetik, Ingalaterrara ailegatu zen, bere ama, anaia eta beste 4 mila euskaldun hurrekin batera.

1937an Maidenhead-eko arte eskolan sartu zen. Munduko gerratean fabrika lan egin behar izan zuen. Injeneru ikasketak egiten ere ihardun zuen. Baina azkenik bere lanari lotu zitzaion.

Orain Getarian bizi da hamar urte hauetan.

—oOo—

—Zer adierazi nahi duzu zeure obrak?

—Formen eta pertsonen arteko erlazio baten aurkikuntzan eta adierazpenean saiatzen naiz ene eskulturaren. Erlazio hori, elkarrekin bizitzea besterik ez da; elkar hizketa batetan eman daitekeen pertsonen arteko erlazioa, elkar hiltzearen muturretara iristeke.

Duela denbora puska bat egin nuen «Kristo»an, exenplu bat ematearren, zibil gerla baten izaera beldurgarri eta dramatiko adierazi nahi izan nuen, egin daitekeen astakeriarik handiena horixe bait da.

Bizitzen jakin behar dugu bestelako ideiak ere onartzen jakinaz. Denak ez gara berdinak eta ez dugu pentsatzeko era berdinarik; eztabaidak eta elkar hizketak beharrezko ditugu, elkarren ehaile izan nahi ez badugu.

—Nolaz landu ohi duzu zeure obra?

—Batez ere igeltsoa lantzen dut. Buztina eta lokatza aspalidanik zokoratu nituen, errazegiak bait zitzaizkidan. Hauekin lana ahul gertatzen zen; laketa ez zenuelarik, eginikakoa berea hla hautsi zenezakeen, baina honen bigun, beldurti bilakatzen ninduen. Honexegatik nahiago ditut material gogorak ene lanerako.

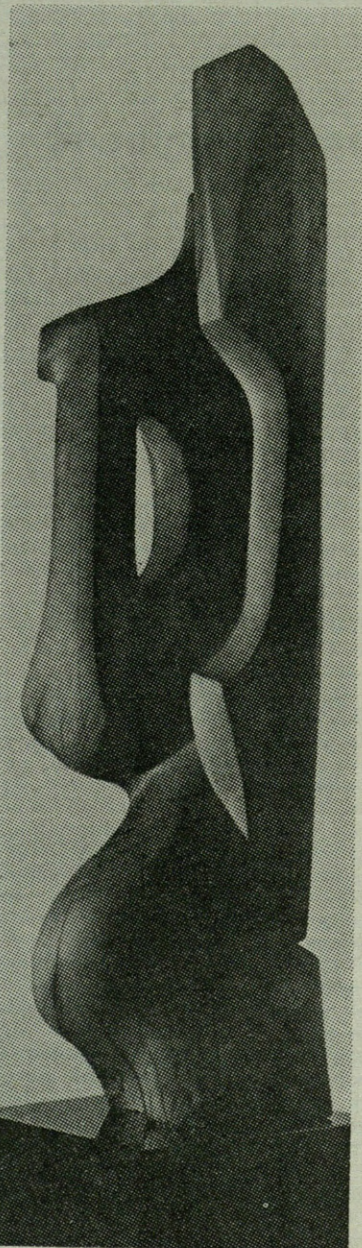
Materiarekin zuzenki borrokatzea dut nik maite. Hau dela-eta, aurrez eskaturiko zerbaitean izan ezik, ez dut nehoiz lanaren eskemarik edo bozetorik egiten.

—Erakusketan ikusi dugunez, materia eta gai askotan eginiko eskulturak dituzu eginik, hala nola plastikoz, zurez, metalaz, bai-eta leiharrez ere...

—Konkretuki, plastikoa eta teknikak —nik aurkitua berau,

hau esan badaiteke bederen, ez bait dut teknika hori darabilen beste nehor ezagutu—, badu lanerako posibilitaterik hanitz: kostu urria alde batetik eta honekin egin ahal daitezkeen bolumen handiak direla bide bestetik. Honi plastikoa iraunkortasuna gaineratzen zaiolarik, oso material aproposa bihurtzen du, eskulturen egiteko.

Hemengo jendeak ezagut eta erabili ahal ditzan ekarri nituen hain zuzen, erakusketa honetara.

—Zure eskulturaren baitan, nola gertatzen da kreaioaren prozesua?

—Eskultura bat pentsatzean edo egitean, eskutan dudan materialean finkatuz, materiala bera moldatzen dudan arabera, sortuz doa eskultura.

Bestalde, materialak berez espazio eta denbora konkretu bat isladatzen du.

—Zer esan nahi du zurak zuretzat?

—Zura lantzen dudalarik, bere muinera sartzen saiatzen naiz, berak barnean dadukana ezagutuz, bere bihotzean, bere bizian sakonduz.

Zura lantzeko, lehendanik, hura maitatzera iretsi behar duzu.

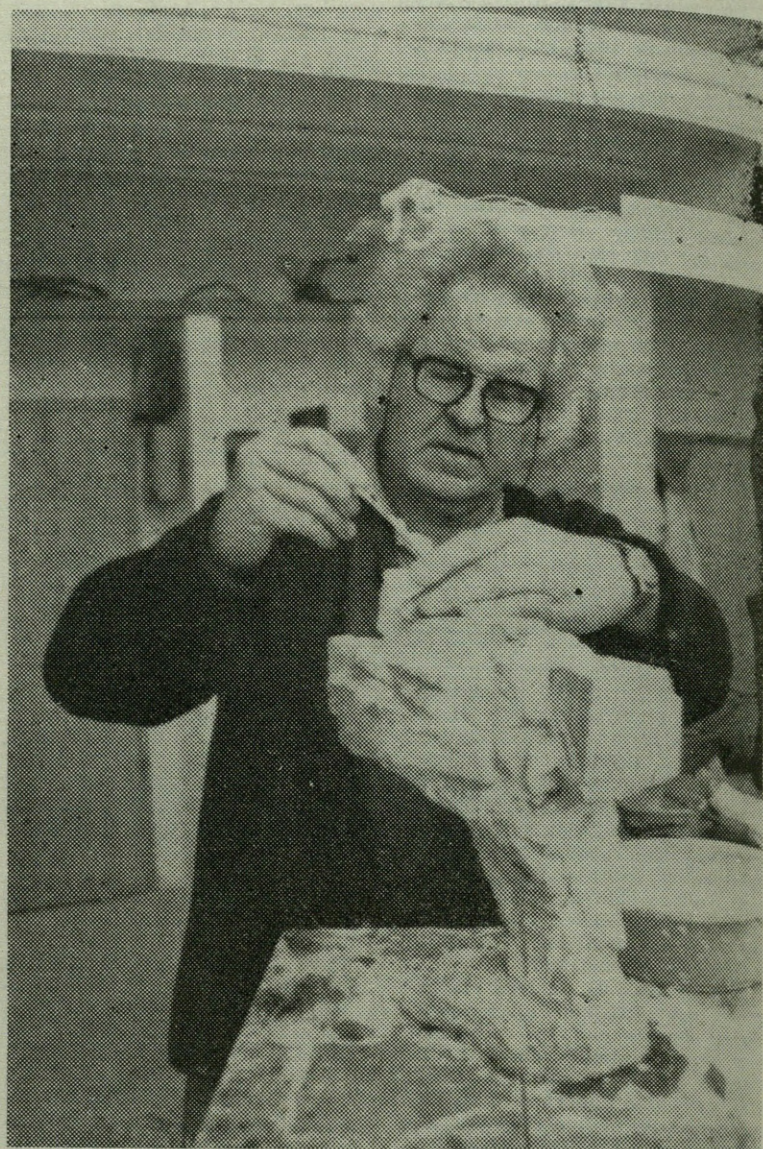
Lanean ari naizelarik, musika klasikoa entzunaz egin ohi dut. Zura eta musika bateratzen saiatzen naiz, orduan ez naiz ni zer egin behar den agintzen duena, zulatuz eta landuz ari den tresna bat baizik, apaiz batek ezkontza batetan egin dezakeen modura. Horretatik dator nere obrek musikaz zer ikusteko hantiz ukaitea, beren tituluek diotenaren arabera.

—Zer bilakaera eman da zure obran zehar?

—Nere lehen pausoak estilo figuratibo nahiko estilizatu baten barnean eman nituen. Geroa abstraktoari lotu nintzaion.

Nere obraren baitan funtsezkoa izan da beti giza soina, bereziki beronen proportzioak.

Bada arrisku bat, hala ere. Giza soinak artistaren obra muga dezake, nolabait esateko, irtenbiderik gabeko kate bati loturik baldin eta kate hori hausten ez bada.

—Nork influentziatu zaituela uste duzu zeure produziogintzan zehar?

—Ziur ziur, ez dakit nolaz erantzun galdera honi. Izan ere influentzia guttinaka ematen da eta bide askotarik etor daiteke. Halaz ere, esan dezaket Migel Anjelek gehienbat influentziatu nauela. Harrigarri erizten diot haren «Piedad Rondanini» obrari batipat. Influentzia hau ez da XXgarren mendean, Errenazimenduan bezala gauzatzen. Aitzitik beharrezko da azterketa eta ikerketa lan bat. Influentzia hau, Rodin, Moore, Txillidak eta beste zenbaitek ere jaso dute.

—Posible ahal da guztientzako izanen den arte bat?

—Bai, nere eritziz posible da. Londresko zenbait hiri satelite-tako jendeek, eskertu egin dinate nik emandako kultura apurra ezagutu eta dastatu ahal izatea. Dena den ez zen zertan eskertu beharrik, ni beste edozein langile bezala, alokatu bat bait naiz, eta neure lana egiten saiatzen naiz.

Orain denbora gutti, eskultura bat egin berri dut, parke baten jarriko dena. Nere nahia, parke hartara doazen umeentzat baliagarri gerta dadila da, ez noski, jostagarri huts bezala, baina bai bertara igan, eseri, ukitu ahal dezatela berea bailitzan.

Artea ez da, nik uste, museoetan gorde behar den bitxi edo eta altxor pila, enparantza, parke eta jardinetan, eguneroko bizitzan erakutsi eta ikusi behar dena baizik.

—Zer xede duzu geroari beha?

—Orain zenbait krokis egitekotan naiz. Urte bete barne, Bilbon erakusketa bat egiteko asmotan naiz, non espero bait dut gogoz hartua izanen naizela. Irailean, gauzak ondo gertatuz gero, Donostiako «El Pez» erakustokian agertuko naizateke.

—oOo—

Honeraino, Alberdirekin ukan dugun elkar hizketa Madrilan.

Hitzak dira hitzak, Euskal Herriera etor dadinean, orduan jutzatu ahal izanen duzue artista eta eskultore honen sena.

